

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

II РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 118

София, понеделникъ, 26 юний

1933 г.

126. заседание

Събота, 24 юний 1933 година

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 17 ч. и 15 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

Стр.	Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	2913
Питане отъ народния представителъ Е. Шидерски къмъ министъръ-председателя — пита: какви мърки сж се взели или ще се взематъ за гарантиране по-добри цени на земеделското производство и то преди да е започнала жетвата. (Съобщение) . . .	2914
Законопроекти: 1) за измѣнение на закона противъ лъхоимството и на закона за измѣнението му отъ 31 мартъ 1931 г. (Съобщение) . . .	2914
2) за продължение на предвидения въ чл. 214 отъ закона за митниците, както и на даденитъ съгласно смѣния членъ срокове за изнасянето на временно внесени торби за амбалиране мѣстни стоки. (Съобщение) . . .	2914
3) за допълнение на закона за ограничение престѣпленията противъ личната и обществената безопасностъ (Второ четене) . . .	2914
4) за измѣнение на закона за измѣнение закона за търговия съ зърнени храни и за покриване загубитъ отъ храноизноса. (Съобщение) . . .	2930
5) за облекчение на длъжниците отъ земетръсната област по заемитъ, отпущнати имъ за възстано-	
вяване на повреденитъ имоти отъ земетресението презъ 1928 г. (Съобщение) . . .	2933
6) за временно спиране на публичнитъ продажби по изпълнителнитъ дѣла. (Първо четене) . . .	2933
7) за отпускане народна пенсия на семейството на починали бившъ министъръ Кирилъ Павловъ. (Първо четене) . . .	2933
8) за намаление наемитъ на общественитъ земи за стопанската 1931/1932 г. (Първо четене) . . .	2933
Предложение за опрощаване данъцитъ и други казнови вземания на 41 мюсюлмански семейства, отъ гр. Горна-Джумая, които сж пожелали да се изселатъ отъ предѣлитъ на България. (Съобщение) . . .	2930
Указъ № 7, отъ 24 юний 1933 г., за продължение заседанията на II-та редовна сесия на XXIII-то обикновено Народно събрание до 28 юний т. г. вкл. (Прочитане отъ министъръ-председателя Н. Мушановъ) . . .	2919
Дневенъ редъ за следващото заседание . . .	2933

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Има нужното число народни представители, заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Апостоловъ Драгомиръ, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бойчиновъ Михаилъ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Буровъ Атанасъ, Василевъ Григоръ, Василевъ Славейко, Влаховъ Димитъръ, Георгиевъ Павелъ, Гюровъ Лона, Даскаловъ Стефанъ, Дековъ Петко, Докумовъ Борисъ, Илиевъ Стойко, Йордановъ Георги, Калфовъ Христо, Каназирски Георги, Кушевъ д-ръ Петъръ, Мариновъ Василь, Милановъ д-ръ Кънчо, Милевъ Милю, Мустановъ Али, Мърмевъ Петъръ, Петровъ Никола, Пиронковъ Александъръ, Пупешковъ Цвѣтанъ, Райковски Минко, Родевъ Христо, Стайновъ Петко, Стамболиевъ Никола, Статевъ Христо, Таковъ Стефанъ Ангеловъ, Томчевъ Ангелъ, Тонковъ Тодоръ и Янакиевъ Василь)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разрешило отпускъ на следнитъ народни представители:

На г. Иванъ Лѣкарски — 1 день;

На г. Петко Стайновъ — 1 день;

На г. Никола Петровъ — 1 день;

На г. Димитъръ Джанкардашлийски — 2 дена;

На г. х. Георги х. Петковъ — 2 дена и

На г. Георги Кафеджийски — 3 дни.

Народниятъ представителъ г. Стефанъ Бояджиевъ моли да му се разреши 2 дена отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 29 дни отпускъ. Които г. г. народни представители сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Петъръ Гаговъ моли да му се разреши 2 дена отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 32 дни отпускъ. Които г. г. народни представители сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Филипъ Рафаиловъ моли да му се разреши 2 дена отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 23 дни отпускъ. Които г. г. народни представители сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Славейко Василевъ моли да му се разреши 1 день отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 24 дни отпускъ. Които г. г. народни представители сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Михаилъ Бойчиновъ моли да му се разреши 1 день отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 25 дни отпускъ. Които г. г. народни представители сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител г. Георги Маринчев моли да му се разреши 1 ден отпуск. Ползувал се е досега съ 21 дни отпуск. Който г. г. народни представители съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпило е питане от ямболския народен представител г. Едрю Шидерски до г. министър-председателя, съ което пита какви мерки са взети или ще се вземат за гарантиране по-добри цени на земеделското производство и то преди да е започнала жетвата.

Това питане ще се препрати на г. министър-председателя, за да го проучи и отговори.

Постъпило е от Министерството на правосъдието законопроект за изменение на закона против лихвоимството и на закона за изменението му от 31 март 1931 г. (Вж. прил. Т. I, № 93).

Постъпило е от Министерството на финансите законопроект за продължение на предвидения в чл. 214 от закона за митниците, както и на дадените съгласно същия член срокове за изнасянето на временно внесени торби за амбалиране митни стоки. (Вж. прил. Т. I, № 94).

Тъзи законопроекти ще се раздадат на г. г. народните представители и ще се поставят на дневен ред.

Пристъпваме към разглеждане на първа точка от дневния ред — второ четене **законопроекта за допълнение на закона за престъпленията против личната и обществената безопасност.**

Има думата докладчикът г. Стоян Йовев.

Докладчик С. Йовев (д): Г. г. народни представители! Комисията по Министерството на вътрешните работи отзвара направи следните изменения в първоначалния проект.

В чл. 44а след думата „организация“ се прибавят думите „или в нейна услуга“. Съ това смисла, че се обхващат вече всички случаи на престъпления от този род.

В втората алинея накрая се заличават думите „и укривателит“, като за тях се предвижда нов чл. 44в, съ следната редакция: (Чете). „Укривателит се наказват съ 15 години строг тъмничен затвор.“

„Наредбит в чл. 343 от наказателния закон не се прилагат, освен по отношение: родители, син, дъщеря, брат, сестра и съпруга, които се наказват съ 5 години строг тъмничен затвор.“

В чл. 44а се прибавя нова, трета алинея, в която се казва: (Чете). „По отношение непосредственит извършители чл. 53 от наказателния закон не се прилага.“

Съ това комисията цели да се обхванат и малолетните престъпници по смисъла на наказателния закон. Всички лица, навършили 17-годишна възраст, попадат под ударит на този член.

Чл. 44б става чл. 44г, като на края думите „до 3 години“ се заличават съ думите „до 5 години“.

Комисията прибави нов чл. 44б, съ следната редакция: „Който, като член на организация, или в нейна услуга, или по повеление на такава противозаконно лиши някого от свобода, като го отвлече или го задържи, или затвори сам, или чрез друго, наказва се съ 15 години строг тъмничен затвор.“

„Ако това трае повече от 1 месец, наказанието е смърт.“

Втората алинея на чл. 44в, който става чл. 44д, се заличава.

Втората алинея на чл. 44з, по първоначалния проект се изменя от комисията и ѝ се даде следната редакция: (Чете).

„Неявилит се свидетели се довеждат под стража или показанията им се четат, ако, докато трае разглеждането на делото, не могат да бъдат намерени от лицата или ако показанията им не могат да бъдат възпроизведени от явилит се такива, без да се отлага делото, или пък се разпитват у дома им или в болничното заведение от чллия състав на съда или от делегиран от него съдия, ако са възпрепятствувани по болест.“

На края на чл. 44л по първоначалния проект се прибавят думите: „в десетдневен срок от прочитане резолюцията.“

В началото на чл. 44к по първоначалния проект, като първа алинея се постави следният текст: „Издаденит и встъпил в законна сила смъртни присъди по настоящия закон се привеждат в изпълнение без утвърждаване по чл. 598 от закона за утвърждателното производство.“

В началото на втората алинея след думата „осъдени“ се прибавят думите: „на временен строг тъмничен затвор“, и по-нататък следва същият текст.

Тъзи съ измененията, които се направиха въ законопроекта от комисията. (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за допълнение на закона за ограничение на престъпленията против личната и обществената безопасност“.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Александър Христов.

А. Христов (д. ст. II): (От трибуната) Г. г. народни представители! След вчерашнит дебати по интерпелацията за македонскит убиства нам сега предстои да разгледаме един юридически въпрос от голъма важност. Правителството счита, че съществувашит законоположения не са достатъчни, за да се бори и да се справи съ това голъмо зло, наречено „македонски убиства“, които напоследък взеха масов характер. От името на нашата група аз дължа да заявя, че освен наредбит от процесуален характер, които ни се предлагат въ настоящия законопроект, другит наредби — тъй както бяха въ проекта, а сега изменени от комисията — нъма да улеснят правителството въ борбата му съ тъзи убиства, а, напротив, внасят много несъобразности от юридическо гледище. Съществувашит закони са достатъчни, са доста силни и предвиждат строги санкции, стига тъзи санкции да се прилагат.

Материята, която г. министърът на вътрешните работи урежда съ параграф единствен на законопроекта за допълнение на закона за ограничение на престъпленията против личната и обществената безопасност, по-скоро тръбваше да бъде като допълнение към надлежит постановления от наказателния закон, а наредбит от процесуален характер — към закона за утвърждателното производство.

Но независимо от това, чл. 44 от закона за ограничение на престъпността урежда въпроса за помощта, която се дава от държавата на орган на властта или на частно лице, призовано от властта за съдействие, когато такова лице е загинало при преследване на престъпници. Виждате, че съвсем не, подхожда към този чл. 44 да се прибавят новит чл. чл. 44а, б, в, г, които уреждат материя от общи наказателни закони. Напр., новият чл. 44а предвижда смъртно наказание не само за извършено убиство — без да е казано предумишлено, значи, може и умишлено — но и за опит за убиство. А опитът за убиство, известно ви е, у нас се наказва сравнително по-леко: за опит за умишлено убиство наказанието е 6 години строг тъмничен затвор, а за предумишлено — над 10 години. Освен това, чл. 44а от проекта предвиждаше смъртно наказание и за помагачит и укривателит, което за укривателит комисията махва.

Е добре, г. г. народни представители, когато имаме един наказателен закон много ясен, много силен, който казва, че всъко лице, което извърши предумишлено убиство, или е интелектуален подбудител към такова, се наказва съ смърт. Вие, г. министри, не усложнявате ли въпроса, когато въ проекта предвиждате лицето да бъде член на организация? Всъко лице отговаря за себе си, независимо от това принадлежи ли към организация или не; отговаря извършителът, отговаря и подбудителът, т. е. интелектуалният деец, онзи, който не е непосредствен извършител. Съ този параграф единствен на законопроекта се внася по-скоро, г. министри, затруднение. Вие ще заставите сега съдебнит власти да търсят, първо, дали деецът е бил член на организация и да събират доказателства за това и, второ, към коя организация принадлежи и кои лица влизат въ тази организация. Въ общи наказателни закон нъма тъзи връзки, тъзи сънки. Той предвижда как тръбва да се процедира. Може да е едно лице, може да са двама, може да са няколко души — това нъма значение, т отговарят като интелектуални дейци. Въ чл. 44а комисията е виждала изрза „или е въ услуга на организацията“. Може едно лице, което извършва убиството, да не е въ услуга на организация и пак да извърши предумишлено убиство.

З. п. Захариев (з): Ще мине тогава по общи наказателен закон.

А. Христов (д. ст. II) Защо внасяте сега този смут?

З. п. Захариев (з): Този закон нъма да засегне такова убиства.

* За текста на законопроекта, приет на първо четене, вж. прил. Т. I, № 90.

А. Христовъ (д. сг. Ц): Споредъ углавната процедура, ако обикновено лице извърши обикновено убийство, ще го съдятъ съ две инстанции по същество, а сега, ако принадлежи къмъ организация — въ една инстанция по същество. Тогава всъки убиецъ, който извърши убийство по заповѣдъ на нѣкоя организация, ще каже: извършихъ убийство по заповѣдъ на Х лице и ще го подведатъ по общия наказателенъ законъ, по общата углавна процедура, а не по специалната, която сега предвиждате, която е съкратена и която, отъ сега заявявамъ, азъ одобрявамъ.

Азъ мисля, г. министри, че нѣма нужда да се казва, че извършителътъ трѣбва да бѣде членъ на организация. Ако вие целите да преследвате известни убийци, ами тѣ и по съществуващите закони се обхващатъ. Тѣ сѣ интелектуални убийци, тѣ сѣ подбудители, независимо двама ли сѣ, петима ли сѣ, иматъ ли уставъ или нѣматъ.

Второ. Казахъ, предвижда се смъртно наказание и за опитъ за убийство. Тѣмъ убийства, които ставатъ напоследъкъ, сѣ отъ засада, тѣ сѣ *par excellence* предумишлени убийства. Значи, ако е дори опитъ за умишлено убийство, а не за предумишлено, вие предвиждате смъртно наказание. Поради масовия характеръ на тѣзи убийства, азъ лично, като народенъ представител, нѣмамъ нищо противъ да стреснемъ, да обуздаемъ престъпните съвѣсти, които вършатъ тия убийства. Но това е само на книга. Отъ редъ години имаме десетки присѣди, издадени отъ съдебната властъ за смъртно наказание, които присѣди, обаче, не се изпълняватъ. Има присѣди, издадени спрямо вулгарни разбойници, спрямо вулгарни престѣпници, които стоятъ висючи и не се изпълняватъ. Кого плашима тогава вие съ това ново законче? И добре е направила комисията, че се е спрѣла на този въпросъ и предлага нѣщо за смъртните присѣди по този законъ.

К. Лулчевъ (с. д): Защо не сѣ изпълнени смъртните присѣди?

А. Христовъ (д. сг. Ц): Вие задавате въпросъ, отговорътъ на който Ви е известенъ.

С. Момановъ (д. сг.): (Къмъ К. Лулчевъ) Това е въ кръга на вашия разбираи — да не се утвърждаватъ смъртните присѣди.

К. Лулчевъ (с. д): Не е въпросъ за разбираи, а за разяснение.

А. Христовъ (д. сг. Ц): Фактъ е, че има десетки смъртни присѣди, които не сѣ отбѣдени, стоятъ висючи и не се изпълняватъ, а това буди общественото негодувание. Защото, когато въ обществото се знае, че даже смъртни присѣди за вулгарни разбойнически действия и престѣпления не се изпълняватъ, тогава се дава неволно просторъ на малолѣтни и немалолѣтни да вършатъ предумишлени убийства, да вършатъ умишлени убийства и др.

Азъ ви моля, г. г. народни представители, чл. 44, буква а, да се съпостави съ ясниятъ текстъ и здравия смисълъ на чл. 51 отъ наказателния законъ, който урежда съ участието въ престѣпленията. Чл. 51 отъ наказателния законъ постановява, че извършителътъ и подбудителътъ на предумишлени убийства се наказватъ съ смъртъ. Защо вие е тогава чл. 44а? Защо създавате тая малочотия — да се търсятъ организации, да се търсятъ членове на организации, да се търсятъ служители на организации? Убийците ще почнатъ тогава да казватъ, че служатъ на лица, че не служатъ на организации, за да прикриватъ, за да маскиратъ, за да затруднятъ съдебното следствие. Това не е утѣшеніе. Напротивъ, правителството по този начинъ създава нова спѣнка при преследването на това зло и на неговите извършители.

Споредъ чл. 44а, малолѣтните престѣпници, каквито обикновено сега вършатъ тия убийства, ще се наказватъ по сегашния текстъ на наказателния законъ. Значи, за тѣхъ нѣма смъртно наказание. Но не сѣ само тѣ. И за лицата, които сѣ на 65 и повече години, сѣщо нѣма смъртно наказание. Чл. 59 отъ наказателния законъ не допуска смъртно наказание за тѣхъ. Съпоставете въ хармония тия законоположения така, че за лица повече отъ 17 години и за лица повече отъ 65 години, участници при такива убийства, да има смъртно наказание. Имайте куража да го направите това, защото отъ малолѣтните тѣ ще прибѣгнатъ къмъ възрастните, за да станатъ последните физически извършители на убийствата.

З. п. Захариевъ (з): Вие сте правъ.

Д. Дрънски (д): 65-годишните хора нѣматъ здрава рѣка!

З. п. Захариевъ (з): Нѣкои и на 75 години иматъ здрави рѣце. Тогава имъ се засилватъ рѣцетѣ!

А. Христовъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Друга несъобразностъ въ този законопроектъ е следната. Споредъ чл. 256 отъ наказателния законъ, „който се готви самъ или подбужда друго да извърши убийство, означено въ чл. чл. 247 и 248, наказва се съ тъмниченъ затворъ до 2 години“. Виждате колко е леко наказанието за този, който се готви да извърши убийство или подбужда друго да извърши такова, понеже наказанието е тъмниченъ затворъ отъ единъ день до 2 години.

Въ законопроекта вие не предвиждате наказание на приготвянето, а казвате: (Чете) „Наказва се този, който знае, че се приготвя да се извърши престѣпление“. Г-да! Ето единъ изразъ, „знае“, който нѣма още установенъ юридически смисълъ. Азъ бихъ желалъ да вложимъ едно определение на това понятие „който знае“. Не само трѣбва да увеличимъ наказанието за този, който се готви да извърши убийството, или който подбужда къмъ такова, но сѣщо така трѣбва и да вложимъ съдържанието, да определимъ това понятие „който знае“. Още повече тази несъобразностъ изпъква, когато приготвянето вие не наказвате по-строго, а предвиждате още по-строга наказание за онзи, „който знае“. Който се готви да извърши престѣпление, наказва се съ тъмниченъ затворъ до 2 години, а който знае за това приготвяне — съ тъмниченъ затворъ до 3 години. Това доказва, че малко набързо е работенъ този законопроектъ и че не е съпоставенъ съ другите наши законоположения, които имаме.

И. Велчевъ (з): Вие какво предлагате?

А. Христовъ (д. сг. Ц): Азъ предлагамъ да се предвиди за приготвянето по-големо наказание и да се определи понятието „който знае“, защото то е много еластично и всѣки може да помисли подъ отговорностъ затуй, „че знаелъ нѣщо“, „че чулъ нѣщо“. Това е въпросъ на факти. Единъ съди така ще тълкува: вие чухте, че ще се извърши престѣпление и не съобщихте на съдебната властъ, значи, знаехте — елате сега въ затвора. А самиятъ подготвителъ ще се наказва по-леко — отъ 1 день до 2 години строгъ тъмниченъ затворъ. Нѣщо повече: за него има обща процедура — две инстанции по същество — когато по този чл. 44б отъ законопроекта има само една инстанция по същество. Подготвителството ще се съди съ по-бавна процедура, а „този, който знае“, ще се съди по-бързо, по процедура отъ по-спешенъ характеръ.

Понеже докладътъ на комисията не е раздаденъ, азъ не можахъ да схвана какъ се урежда положението за тѣзи, които даватъ подслонъ, както е предвидено въ чл. 44в. Остава така, както е, или ги приравнявате съ укривателите, г. докладчикъ?

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете) „Който даде подслонъ на лице, за което по обстоятелствата, или по другъ начинъ е знаелъ, или е можелъ да знае, че се готви да извърши престѣпление, за каквото говори чл. 44а, наказва се съ строгъ тъмниченъ затворъ до 10 години“.

Остава си, както е въ законопроекта.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Остава, както е въ законопроекта.

А. Христовъ (д. сг. Ц): Значи, остава така, както е.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Да.

А. Христовъ (д. сг. Ц): Сега, г. г. народни представители, относно процедурата. Тѣзи несъобразности, които изтъквамъ по чл. 44, букви а, б и в, иматъ значение не само така, за да споримъ като юристи, отъ любовъ къмъ изкуството, а иматъ значение за процедурата, по която ще се съдятъ тия деяния. А вие трѣбва да предвидимъ бърза процедура за всички тѣзи убийства. За тѣзи убийства, които се наричатъ македонски, които се наричатъ убийства отъ политически характеръ — знаехъ, не знаехъ, приготвявалъ се, давалъ подслонъ — предвижда се бърза процедура. Затуй е необходимо тѣзи законоположения да се поставятъ въ хармония съ общите.

Но, г-да, ако имаме нужда отъ специална бърза процедура за тѣзи убийства, нѣмаме нужда отъ чл. 44а, освенъ за засилване на наказанията. Азъ идвамъ до най-трѣбна въпросъ и моля вашето внимание, за да бѣда добре разбранъ отъ всички ви.

Нѣма право никой македонецъ да убива другъ македонецъ затова, че мислилъ така или иначе по македонския въпросъ. Македония не принадлежи само на маке-

донциът. Македония принадлежи на всички българи — както им принадлежат Тракия, Добруджа, Мизия и Западните покрайнини. Македония принадлежи на всички българи, на цялото българско племе и никой не може да си присвоява повече права за Македония.

Г-да! Ако е въпрос, че има македонци, че има българи, които вършат измъна, предателство, ние имаме много обширни постановления в наказателния закон, като почнете от чл. 98 и дойдете до чл. 108, които регламентират и наказват измъната. Имаме също постановления и в чл. 109—118 от наказателния закон, които уреждат материята за предателството и по които се наказват предателите. Ако тия постановления са недостатъчни, дайте да добавим още към тях. Този, който получава пари от чужда държава, да го накажем по-строго — макар че и сега има предвидено наказание. Дайте да засилим тези санкции. Ако някой получава пари от чужда организация от частни лица в чужбина, безразлично кои, дайте да засилим наказанията за този род престъпления в общия наказателен закон. По този начин, ако има шпиони, ако има предатели, общите съдилища ще ги наказват и обществото ще бъде спокойно, че се издават справедливи и обективни присъди от съдиите. Дайте да засилим тези текстове. Не може един българин да убива друг българин, защото мислил така или иначе. Санкциите в наказателния закон по тия престъпления могат да бъдат още засилени. Ще накажем по-строго всички тези лица, които са се отдали в услуга на чужда кауза, които са в услуга на чужди интереси и които вършат измъна или предателство.

Ето защо, г. г. народни представители, азъ считам, че трябва да поясним някои текстове от наказателния закон, да засилим някои санкции, някои наказания. Ние имаме нужда от чл. 44, букви а, б и в. Съгласен съм с процедурата: една инстанция по същество не само за всички такива убийства, но за всички убийства от политически характер. Защо ще правите разлика между тях? Защо едно македонско убийство да е от политически характер, а едно убийство на партизанин от партизанин да не е от политически характер? Защо създавате бърза процедура — една инстанция по същество — за македонско убийство, а за убийство на партизанин от партизанин — две инстанции, и да се провлачат процесите? Защо е тази разлика? И в единия случай има политически елемент, и в другия случай има политически елемент. Защо ще дѣлим тези, които живеят в България, безразлично дали са български подданни или не са, и се ползват от закрилата на законите: ако е извършено македонско убийство — една инстанция по същество, а ако партизанин е убит партизанин — две инстанции по същество? Защо са тия категории и различия? Ние трябва да засилим правното чувство в тая страна, а не да го умаломощаваме. Не може да се създават такива категории и различия. Законите трябва да бъдат общи и да се прилагат еднакво за всички. Такива подѣления са опасни.

Най-сетне, г-да, урежда се в законопроекта и въпросът за смъртните присъди, издадени по тоя закон. Г. докладчикът каза, че те не ще се поднасят на утвърждение — разбираме, от държавния глава. В това отношение конституцията е много ясна и азъ ще ви моля да имате търпение да ви прочета съответните текстове. (Чете)

„Чл. 14. Царят има право да смекчава или да отменя наказанията, спроти начина, който е определен в правилата на криминалното съдопроизводство.

„Чл. 15. Царят има право за помилване в криминалните дѣла. А правото за амнистия принадлежи на царя, заедно с Народното събрание.“

Някои биха казали, че държавният глава има прерогативата да утвърждава или да не утвърждава смъртните присъди. Азъ не съм съгласен с това разбиране. Конституцията казва едно: този въпрос ще го урежда специалният закон за криминалното съдопроизводство. И с това ни най-малко не се накръпва прерогативата на държавния глава, защото всеки осъден на смърт може да подаде — не му е забранено това — молба за помилване; ако държавният глава иска да го помилва, ще поеме за себе си тази отговорност и ще го помилва; ако не го помилва, присъдата трябва да се изпълни. Значи, това постановление, прието от комисията, не е в разрез с конституцията.

И, г-да, вие виждате, че напоследък убециът на бившия председател на французката република биле екзекутиран, въпреки молбата на съпругата на убития председател за помилване. Вие виждате, че лицето, което се опита да убие сегашния председател на Североамерикан-

ската република, Рузвелт, а нарани кмета на Чикаго, който и почина, биле също екзекутирани. Това става в културни, републикански страни. Защо в мажка и злочеста България да не се прилага смъртно наказание за злодеи, за разбойници, за бандити от всякакъв характер, още повече ако тези убийства имат масов характер?

Това е криворазбрана милост, това не е обществена милост. И по този въпрос азъ мисля, че ни най-малко не се накръпва прерогативата на държавния глава. Нима защо той да утвърждава или да не утвърждава една смъртна присъда. Той си запазва правото, щом бъде сезиран за помилване, да даде или да не даде това помилване. Щом го отхвърли, веднага ще се приложи смъртната присъда, както казва конституцията, по наредбите на криминалната процедура.

Съ тези бележки азъ свършвам и ще моля да не приемате първата част от новите наредби към чл. 44а. Сегашните закони стигат, санкциите за съучастничество са достатъчни, трябва само да засилим санкциите за помагачите и укривателите, да засилим санкциите също и за непълнолетните и за възрастните над 65 години, както и да уредим материята, която ускорява разглеждането на тези дѣла.

Съ тези мѣрки ние можем да засилим борбата против тази престъпност, но обвинението, което се хвърли от вчерашните оратори, че правителството не е взело достатъчни мѣрки, си остава пакъ обвинение. Правителството може и безъ този закон да вземе всички мѣрки — то знае какви — за да залавя интелектуалните дѣйци, които и да са те, и да ги прати там, гдето им е мѣстото.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. д-ръ Георги Димитров.

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Откогато политическите въпроси у насъ започнаха да се разрешават по пътя на убийствата; откогато идейните борби и състезания почнаха да се разрешават с револверни изстрели, в една държава, особено такава, каквато е българската, не можеше да се очакват други резултати. Убийствата едва ли не се превърнаха вече на епидемия. И азъ съвсем не съмтам убийствата, които стават днесъ, като изолиран факт. Азъ съмтам, че системата се въведе презъ последното десетилѣтие.

Системата на убийствата при разрешаване на политическите въпроси се издигна като принцип в нашия политически и обществен живот и доведе до днешното положение, което спокойно можем да наречем катастрофално. Не един, не двама, не трима, не десет, не двадесет общественици у насъ станаха жертва на своите политически убеждения, на своите разбирания, на своите идеи, на своите политически схващания. И именно затова, защото следъ 9 юний политическите проблеми се разрешаваха с картчаницата и парабела, ние стигнахме до положението, щото в България убийството на хора да бъде нещо обикновено; и дори стигнахме до смъртното и същевременно крайно трагично положение, когато в чужбина пресата отказва да приема да публикува само едно убийство, ако са по-малко от две-три, не желае да ги отбелязва.

Има ли по-голяма трагедия за нашето племе, за нашата малка нещастна държава, в която живѣе един трудолюбив народ, на който биха могли да завиждат много държави, ако обществените и политическите живот се ръководеше и направляше само от идейни побуждения и ако обществените и отговорните политики в България държаха смѣтка за утрешния ден, държаха смѣтка за интересите на своя народ, държаха смѣтка за честта, за престижа и за достоинството на своята държава?

И ето абсурдът: онѣзи, които най-много викаят за държава, за патриотизъм, които най-много се бият зъ гърдите, че обичат родината си и бързат да обвиняват своите политически противници в предателство, извършиха най-голямото предателство, като издигнаха в знаме и направиха система политическите убийства.

Тая епоха, колкото и да се мъчим да спускаме було, щѣ си остане като една черна и печална страница от българската история, която новото, грядущото поколения съ учудване и съ погнуса ще си спомня. И азъ казвам: не току така дребна работа е да почнешъ с преврат и, намѣсто да установиш по-голям ред и законност,

да въведеш анархия въ страната. Ето началото, ето най-големият виновник, ето изворотът на днешното положение!

Нашата страна днес наистина е заприличала на арена на ежедневни убийства и никой от нас, никой български гражданин не е сигурен нито един миг за своя живот; никой от нас дори тук, въ тая зала, не е сигурен, че, като излезе вън от вратите на тая зала, няма да падне на улицата, умишлено или съвсем случайно прострелян от враждувачи лагери.

Д. Нейковъ (с. д): Та комай и въ залата.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Никакъ не е чудно дори и то. И ако наистина и това може да стане, не зная дали бихме имали куража да говорим, че има закони, че има общественици, че има дълг и отговорност към държавата и народа.

Но, г. г. народни представители, азъ искамъ да ви напомня, че някога въ Русия — въ царска Русия, нека подчертая — бесилките всъщностъ даваха много стотици жертви. Тогава се намъри Толстой да каже: „Нима това е единственото нещо, съ което можемъ да се гордеемъ? Нима всъщностъ бесилките, всъщностъ жертвите, които даваме, сж признак на култура, на напредък? Нима това не значи залъгъ на единъ народъ, на една държава?“

Нека не говоримъ за последиците — ние ги виждаме. Азъ не зная дали може някой въ тая нещастна страна — даже между онѣзи, които се избиватъ помежду си — да повѣрва, че този е пътятъ за разрешението на голѣмитъ политически въпроси и на идейните състезания.

Г. г. народни представители! Ако обръщамъ вашето внимание върху това основно положение, то е за да ви кажа, че не е днешната мѣрка, която г. министърътъ на вътрешните работи взема, която може да спре убийствата, затова защото мѣрки и преди това се взеха, и не дадоха никакъв резултатъ. Азъ не съмъ и наивникъ да мисля, че политиката само на единъ министъръ въ едно управление е, която може да бѣде осъдена. Не съмъ отъ онѣзи, които смѣтатъ, че могатъ да държатъ лично отговорен само министъра на вътрешните работи. Азъ държа отговоренъ цялия кабинетъ, защото, ако наистина само министърътъ на вътрешните работи можеше да бѣде отговоренъ за това, което става, отдавна имаше и възможностъ, и законното, и конституционното основание да бѣде той вън отъ кабинета. Никой отъ г. г. министрите, членове на правителството, не е излизалъ досега да протестира срещу политиката на свой колега. Следователно, тѣ сж солидарни съ тая политика. И за мене политиката на правителството е, която може да бѣде критикувана и осъждана.

Но политиката на днешното правителство, за съжаление, абсолютно по нищо не се различава въ това отношение отъ политиката на миналото правителство. Кажете ми промѣната, г. г. народни представители! Кажете ми въ това отношение какво се направи? Кажете ми спрѣха ли се убийствата? Ако щете, въ такава скандална форма тѣ въ миналото дори не сж ставали и не сж тревожили българското гражданство, за да проклинаатъ и жени, и деца, че сж се раждали въ тая нещастна земя.

България е хубава страна, но България е наречена страна на сълзите и на кръвта. И ние че можемъ да умиемъ това петно, докато не обрнемъ внимание върху тѣзи печални инциденти, които ставатъ всѣки денъ. Убийствата, г. г. народни представители — ето кое убива престижа на нашата държава въ чужбина.

Азъ нѣмахъ възможностъ да говоря по интерпелациите, но на мене ми направи скръбно впечатление, когато слушахъ обясненията на г. министъра на вътрешните работи. Наистина, правителството е безсилно. Коя е тая власт, каква е тая власт, която приема да й се връчва писмо и заповѣдъ, императивно, отъ нѣкаква организация, а не взема мѣрки да се справи съ този, който иде отъ името на тая организация? Коя е тая власт, която се задължава да отговори дори? Много право бѣше зададенъ въпросъ снощи отъ нѣкои: ами че защо не е хванала тогава, на когото се предава писмото, или защо не е хванала отъ противната страна онзи, който е отишелъ да занася писмото? Ето, безсилието на властта е явно!

Обаче азъ не смѣтамъ — и дължа да подчертая решително тая мисъл — че строгостта на наказанието е, която ще спре убийствата. Азъ смѣтамъ, че не се взематъ никакви превантивни мѣрки, никакви предпазителни мѣрки, че авторитетътъ на българското правителство е слабъ, че нравствениятъ авторитетъ на правителството е много ма-

лъкъ, за да може да внуши контакта — посредственъ или прѣмъ, не ме интересува — съ тия враждувачи организации. Безспорно, той може да бѣде установенъ и правителството има право да каже на тия хора: „Спрете! Тая държава не бива да бѣде превръщана въ арена на братоубийства; не по тоя пътъ ще трѣбва да изглаждате вашите идейни противоречия, не по тоя пътъ ще трѣбва да разрешавате голѣмитъ политически проблеми, които възбудятъ и насъ, които възбудятъ и васъ“.

И трѣбва наистина съ скръбъ на душата си да констатирамъ, че въ това отношение абсолютно нищо не е направено. Не знамъ усилията на г. министъра на вътрешните работи. Споредъ това, което той четѣше снощи макаръ и отчасти, можахъ да разбера, че той се е стремилъ да хване убиеца, да го залови и да иска наказанието му. Но това не дава никакви резултати. Не да хванешъ убиеца и следъ това да го наказвашъ, но да направишъ невъзможно престѣплението — ето съвременната, ето модерната, ако щете, превантивна насока на законодателството въ чуждите страни.

И. Велчевъ (з): Сегащниятъ законъ туй ще направи.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Вашиятъ законъ, законътъ на правителството, няма да направи това, защото онзи, който е решилъ да отиде да убива, той знае, че може да бѣде убитъ; дали ще бѣде убитъ въ момента или впоследствие ще бѣде обесенъ — за него е безразлично. Той много добре знае, че отива да става жертва. Той отива открито да застреля, съ предположението, че може да бѣде и застрелянъ. Следователно, вашиятъ законъ няма да го уплаши, защото той и безъ това знае, че предумишленото убийство се наказва съ смъртъ. Той знае закона много по-добре отъ васъ и отъ насъ, но той, въпреки закона, отива да извърши убийство.

И азъ казвамъ: не сж законите, които могатъ да ограничатъ престѣпленията. И позволете ми да ви задамъ въпроса: вашиятъ законъ за носене оружия спрѣ ли убийствата, обезоръжи ли враждувачите? Колкото ги обезоръжи той, толкова и тоя законъ ще спре убийствата!

Г. г. народни представители! Защо да се залъгваме? Обезоръжихте, но обезоръжихте — кои? — мирните, безвредните български граждани; обезоръжихте онзи, който носи оружия повече за салтанатъ, или за да запази евентуално своя животъ, но не онзи, който отива да стреля своя политически противникъ, не враждувачитъ македонски групи. Тѣхъ вие не можете да ги обезоръжите, не можете да ги заловите, защото тѣ не се поддаватъ на обезоръжаване по законъ. Вие може само да се помъчите да имъ внушите, че не се разрешаватъ спорните въпроси по този начинъ. Вие ще трѣбва да дадете доказателства, че този, който се опита да наруши реда въ нашата страна, няма мѣсто въ нея. Вие не сте дали никакви доказателства въ това отношение. Вие не сте коригирали системата и не може да очаквате никакви резултати. И г. министърътъ ни каза: „Този, който принадлежи къмъ организация“. Какъ ще установите, дали едно лице принадлежи къмъ организация или не? Въз основа на кой законъ ще установите, че тая организация съществува? Какъ ще имате възможностъ тогава да сждите този човекъ по този законъ?

Г. г. Народни представители! Не знамъ дали самъ г. министърътъ върва въ благоприятните резултати на своя законъ. Азъ не вървамъ. Азъ мисля, че никакви резултати няма да има, тъй както няма никакъв резултатъ отъ закона за носене на оружия. И днесъ, при крайно строгите мѣрки, при запретителните мѣрки за носене на оружия, по софийските улици и въ провинциалните градове се стреля всѣки денъ и съ парабели, и съ бомби. И като резултатъ на вашия законъ, намѣсто по едно убийство, започнаха да ставатъ по две и по три убийства на денъ.

Г. г. народни представители! Не знамъ дали някой може да върва въ мѣрките на правителството. Положението днесъ никакъ не е измѣнено отъ онова страшно и катастрофално положение, за което някога генералъ Иванъ Русевъ казваше, че когато ходи по софийските улици, смѣта все едно, че ходи по окопите на фронта. Всѣки български гражданинъ днесъ и въ София, и въ провинцията, като излезе вън отъ къщата си, смѣта, че ходи като чели по окопи на фронта: всѣки мигъ може да очаква куршумъ или парче отъ бомба. И ето тъкмо затова азъ мисля, че вашиятъ законъ е безрезультатенъ, че вашиятъ законъ няма да допринесе нищо за спиране на убийствата. Вие, г. г. управляващи, вие, отговорните въ тая страна, сте длъжни да вземете всички мѣрки. Не е достатъчно да кажете, че сте уловили убиеца и сте го дали подъ сждъ. Не

е достатъчно да кажете, че сте употребили усилия да го убиеха и дали по-добре или по-зле сте го преследвали. Ще бъдем спокойни само тогава, когато правителството добие нравствен авторитет, за да внуши на онѝзи, които се самоубиват, и да ги убеди по единъ категоричен начинъ, че, първо, това не може да става въ тая страна и, второ, че това не е начинъ за разрешаване на спорни въпроси. И азъ смѣтамъ, че ние днесъ по-малко можемъ да се обърнемъ къмъ правителството, отколкото къмъ враждуващитъ македонски лагери и да кажемъ: г-да, вие, които стреляте по софийскитъ улици, върватъ ли, че ще освободите по такъвъ начинъ Македония? Вие, които се самоубивате, върватъ ли, че съ това ще допринесете нищо за македонското дѣло? Вие, които се унищожавате по единъ безчовѣченъ начинъ, не държите ли смѣтка, че подкопавате корена на дървото, върху което сте се качили? Не държите ли смѣтка за българската държава, за оная държава, която преди всичко трѣбва да съществува, за да може да се воюва и за Македония и за Тракия, и за Добруджа? Не смѣтате ли, че вие подравяте всѣкава възможност за едно благоприятно разрешение на ония спорни въпроси, които вие смѣтате, че сѫ идейни? Не смѣтате ли, че тия убийства сѫ престѣпления спрямо интереситъ и на Македония, и на България преди всичко?

В. Василевъ (мак): Г. Димитровъ! Вие, изглежда, нищо не сте чули отъ това, което се говори. Нѣма лагери, които се самоубиватъ. Има сръбски и босненски шпиони, които искатъ да унищожатъ Македония и македонската организация, които се бранятъ. Обърнете се къмъ България и тамъ питайте. Ние не се самоубиваме. Защо не се самоубиватъ македонцитъ въ Петричкия окръгъ, а се убиватъ тукъ въ София, където е сръбската легация?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ протестирамъ, че въ Народното събрание може да се говори така противъ една съседна намъ държава. Елементарната вежливостъ изисква, бидейки българи, въ Парламента да разбираме зливитъ и бедитъ, които могатъ да произлязатъ отъ такъвъ езикъ.

В. Василевъ (мак): Поне ние, македонцитъ, имаме тая свобода.

Министъръ д-ръ А. Гиргуновъ: Въ българския Парламентъ не може така.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Азъ съмъ поемалъ и поемамъ всѣка отговорностъ за моитъ политически разбирания и имамъ куража да ви заявя, че когато се касае до външния на това или онова движение къмъ тази или оная държава, не съмъ азъ, който ще влизамъ въ разбирателство на вашитъ интимни подбуди.

В. Василевъ (мак): Ако сте българинъ, не може да не държите смѣтка.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Азъ държа смѣтка за резултатитъ на оная борба, която вие безспорно водите предъ очитъ на цялото българско общество, предъ очитъ на българския Парламентъ. Не съмъ азъ, който мога да се откажа отъ моитъ разбирания. Оная държава, която вие сочите, може да бъде черна за васъ, може да бъде каквато щете. Азъ, обаче, имамъ къмъ нея едни отношения познати.

В. Василевъ (мак): Известно ни е.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Азъ съмъ за разбирателство съ нея, азъ съмъ за приятелство, за разбирателство съ всички съседи, защото по този път може да се постигне много повече въ оная областъ, въ която вие смѣтате, че по пътя на оръжието, по пътя на парабела и картечницата може да се постигне нищо. Азъ смѣтамъ, че вашитъ акции сѫ осѣдени на неуспѣхъ, защото днешнитъ времена отричатъ тия начини на борба.

В. Василевъ (мак): И сърбитъ така мислятъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Не ме интересува кой какъ мисли. Азъ зная какъ мисля азъ; азъ зная какво азъ изповѣдвамъ и го казвамъ открито. Нищо скрито нѣма. Само разбойничитъ, само шпионитъ криятъ своитъ убеждения. Ние нѣмаме нищо скрито, разбиранията ни сѫ ясни. Тѣ могатъ да бъдатъ отречени, тѣ могатъ да бъдатъ дори осѣдени отъ нѣкои. Ние ще ги защита-

ваме така, както ние ги разбираме, ще ги аргументираме доколкото можемъ; другитъ ще представятъ контра-аргументи. Ето така смѣтамъ азъ, че трѣбва да се водятъ състезанията. И въ демократическа България азъ не познавамъ другъ начинъ на борба, освенъ законната, легалната, откритата борба, която може да доведе наистина до известни резултати, както и да засили престижа на демократическа България, не на конспиративна България. И когато ония, които се стрелятъ, искатъ да изкаратъ предъ западния святъ, че България е арена на конспирации, кажете ми вие, г-да, правите ли добре, издигате ли престижа на България, или я убивате? Вие смазвате България, вие унищожавате България, вие пресичате пътя на правителството, което и да е то, къмъ нѣкакви придобивки.

В. Василевъ (мак): Ние много повече обичаме България, отколкото Вие.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): И позволете ми да ви кажа, че азъ съмъ билъ принуждаванъ често пъти да казвамъ малко върно въ вестницитъ и много невърно, преувеличено, защото наистина нѣма нищо друго, съ което да ви посрещнатъ на Западъ, освенъ съ първия въпросъ: „Върно ли е, че ставатъ толкова много убийства? Какви сѫ тия убийства въ България?“

Г. г. народни представители! Вие знаете, че ние не сме отъ онѝзи, които смѣтатъ, че иматъ патентъ за патриотизмъ. Ние само държимъ за едно: ние имаме една традиционна политика на легална борба; ние сме една демократическа организация, ние сме гръбнактъ на демокрацията въ България и тъкмо затова ви заявяваме, че ние не можемъ да бъдемъ съгласни съ васъ, колкото и свещени да бъдатъ вашитъ побуждения, защото идеи сѫ шикове, сѫ картечници и сѫ парабели не се отстояватъ. Това отдавна е казано и доказано. Тъкмо затова, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че правителството ще трѣбва да вземе мѣрки. Но азъ смѣтамъ, че тѣзи мѣрки сѫ недостатъчни и неефекасни.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Слушай, г. докторе! Право е да споришъ, че сѫ недостатъчни — туй не е пенкилеръ. Но отъ туй до заключението, че и отъ тѣхъ нѣма нужда, има голѣма разлика.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Дали нѣма нужда, е другъ въпросъ. Азъ не оспорявамъ, г. министре, правото на правителството да направи всичко възможно, което то смѣта, че ще му даде известни резултати. Азъ обмислямъ и казвамъ: вие можете да очаквате резултати, но азъ не мога да повѣрвамъ въ тѣхъ, защото вие знаете, че преди много малко време имаме подобенъ законъ и резултати не се получиха. И затова азъ казвамъ: върно е, че правителството може да си послужи съ много строги санкции, но то е една мѣрка, която се употребява не като система, въ крайно необходими моменти само. Стане ли система въ една държава, това показва, че законитъ сѫ ружнали, че държавата не е въ състояние да брани своитъ жители. Ето голѣмиятъ въпросъ, който за мене е въпросъ наль въпроситъ и който азъ поставямъ предъ васъ.

Председателстваващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, свършете, г. Димитровъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че по този път правителството, народното представителство нѣма да получи никакви резултати. Единствениятъ резултатъ, който може да се получи, то е да чакаме, за съжаление, и да апелираме къмъ сънявнето на онѝзи, които днесъ даватъ такива трагични картини въ столицата на България, да разбератъ, че това е единъ път пагубенъ за тѣхъ, пагубенъ за дѣлото имъ, пагубенъ за движението имъ, пагубенъ за тѣхната страна, пагубенъ и за нещастна България. Единствениятъ път е пътятъ на демократичната борба, пътятъ на легалната борба, пътятъ на законното отстояване разбиранията на тази или оная обществена политическа формация въ България. (Ражоплъскания отъ земеделцитъ Ст.)

Председателстваващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Въз основа на решението, което Народното събрание взе снощи за продължение на сесията, ще прочета сега съответния указъ: (Чете)

„УКАЗЪ

№ 7

НИЕ БОРИСЪ III

съ Божия милостъ и народната воля

Царь на България

По предложение на Нашия председател на Министерския съвет и министър на външните работи и на изповяданията, представено Намъ съ доклада му отъ 23 юний 1933 г., подъ № 522, и въз основа на чл. 129 отъ конституцията,

Постановихме и постановяваме:

I. Да се продължатъ заседанията на II-та редовна сесия на XXIII-то обикновено Народно събрание до 28 юний 1933 г. включително.

II. Изпълнението на настоящия указъ възлагаме на Нашия председател на Министерския съветъ и министър на външните работи и на изповяданията.

Издаденъ въ София на 24 юний 1933 г.

БОРИСЪ III

Председател на Министерски съветъ,

министър на външните работи и на изповяданията:

Н. Мушановъ"

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Взехъ думата, за да направя нѣколко бележки по законопроекта.

Следъ вчерашния вотъ на Народното събрание, съ който се призна, че правителството е взело всички мѣрки, каквито то е имало право да вземе по законитѣ, за да може да се бори съ това особено и лошо положение, което създаватъ напоследъкъ систематичнитѣ масови убийства, гласуването на този законъ, приемото му отъ Народното събрание е логично. И все пакъ ще ми позволите, г. г. народни представители, да подчертая, че правителството е действувало съ голѣма нервностъ при внасянето на този законъ, а и съ още по-голѣма нервностъ Народното събрание, чрезъ своята парламентарна комисиия, го предлага за гласуване и за приемане. Безспорно, въвъ атмосферата е нажежена, духоветѣ сѫ възбудени, настроение е създадено, но не е позволено на управника да изгубва самообладание, когато ще трѣбва да взема мѣрки, за да възстановява спокойствието и реда въ тази страна.

Азъ не желая да се спирамъ на въпроса за политически убийства и да поставямъ дата откога тѣ сѫ почнали въ нашата страна, но трѣбва да подчертая, като народенъ представителъ, че българскиятъ народъ отъ дѣното на душата си се възмущава за всѣко убийство, особено за политически убийства. И той никога въ никой случай не е одобрявалъ онова, което нѣкои негови синове сѫ смѣтали да решаватъ въ нашия политически животъ чрезъ убийства. И ако г. Димитровъ бѣше толкова любопитенъ или, да кажа, готовъ да се спира на миналото, той трѣбваше да почне съ ония тревожни времена у насъ, когато се смѣташе, че ще уредимъ нашия политически животъ, че ще възстановимъ равновесието у насъ и ще успокоимъ духоветѣ съ убийства, като това на Такева, на Грекова, на Чуклева, съ онова страшно злодеяние въ театъръ „Одеонъ“. Не желая, г. г. народни представители, да се спирамъ на тѣзи мрачни страни въ нашия политически животъ и още по-малко да ги джиросвамъ на този добъръ, на този човѣколюбивъ народъ, който се нарича български. Да оставимъ това на миналото и нека се махчимъ въ бъдеще да се разбере, че нашиятъ народъ не желае неговитѣ обществени и политически въпроси да се решаватъ съ парабели и картечици.

Но, г. г. народни представители, когато се дойде до въпроса, трѣбваше ли правителството да внася този законопроектъ, азъ трѣбва да подчертая, че правителството оправдание за това свое дѣло нѣма дотогава, докогато не опита всички срѣдства, които съществуватъ досега закони му даватъ, за да води борба срещу тая напасть.

Азъ нѣма да поддържамъ тезата на г. Димитрова, че българското правителство не можало, не било въ състояние да обезоръжи тѣзи, които устройвали убийствата. Българското правителство, българската властъ ще обезоръжава, ще установява редъ въ тая страна, а не чужди хора; никой другъ нѣма нужда да дохожда тукъ, за да установява реда и спокойствието въ страната.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Азъ казахъ, че не можѣ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Тежко е положението на управлението въ България. Тежко е то, когато ние помежду си желаемъ да разрешаваме въпроса за политическото надмощие съ парабели и куршуми. Но много по-тежко е то, когато борбата се води не отъ партия срещу партия, а отъ срѣди, които желаятъ да нѣма миръ и спокойствие не между партиитѣ, но въ България; които сѫ доволни въ тая страна вѣчно да има вражди, убийства, безпорядкъ, за да може да се каже, че ние не можемъ да имаме правителство, което да установи правовия редъ въ тая страна. Тогава борбата на българското правителство е тежка. Тамъ трѣбва всѣки българинъ, въ който лагеръ и да стои той, да даде подкрепа на българското правителство, когато то води борба противъ тѣзи злини въ нашата страна. Тѣ се вмѣкватъ по многобройни невидими пѣтица, невидими не само за насъ, проститѣ, но и за българското правителство. Тежка е борбата срещу тѣхъ. Но, г. г. народни представители, ще трѣбва да признаемъ, че затова пѣкъ нужно е бдителното око на управника и чистотата и предаността на органиитѣ, съ които той си служи.

Г. г. народни представители! Нашето партизанство отъ редица години прави слаби нашитѣ правителства, за да могатъ да водятъ борба за запазване реда, спокойствието и престижа на България, защото тѣ сѫ принудени да даватъ данѣкъ на това наше партизанство. И ние не можемъ, за заа честь, за нещастие на тая страна, да устроимъ онази полиция, онази администрация, която ни е нужна, за да осигури правовия редъ у насъ. А ние имаме всичката възможностъ да я устроимъ, г. г. народни представители. Въ България има синове, които ще работятъ предано и усърдно за реда и спокойствието въ тая страна, и правителството може въ изобилие да ги намѣри въ срѣдитѣ на българската интелигенция. Достатъчно е да го освободимъ отъ тази напасть — нашето партизанство — и да искаме отъ него да дава служба не на приятни хора, а да се настанаватъ хора, които да изпълняватъ службата за вътрешенъ редъ и администрация.

Г. г. народни представители! Правителството много нервно пристѣпи къмъ внасянето на този законопроектъ. За голѣмо нещастие, то като че ли иска да каже: всички други мѣрки, които имамъ възможностъ по законитѣ да взема, сѫ недостатъчни, за да вода тази борба, която ми се налага отъ създаденитѣ условия. А, г. г. народни представители, не биваше да отидемъ дотамъ, да смѣнемъ, че трѣбва най-сетне да повикаме въ помощъ и нашето правосѣдие съ много строги присѣди, за да можемъ да управляваме тази страна. Може да се смѣта, че има нужда и отъ по-голѣма строгостъ, но не по този начинъ трѣбваше ние да прибѣгваме до нея. И после строгостъ, строгостъ, но, като се държи смѣтка за категорията, за вида на тѣзи престѣпления, даваме ли си ние отчетъ докъде може да ни заведе тази строгостъ? Ставатъ убийства, сега убийцитѣ се залавятъ, но не подозирате ли вие, че следъ приемото на този законъ ще бѣдемъ зрители на други картини: убийцитѣ да не се залавятъ, а следъ като сѫ поналили своята жертва, да повалятъ и тѣзи, които отиватъ да ги залавятъ? Всѣка строгостъ води и своитѣ пакости и правителството трѣбваше да прецени много добре всичко това, преди да се отнесе до насъ съ този законопроектъ.

Но мене ме учудва и нервността, съ която Парламентътъ процедира. Г. г. народни представители! Ние пѣкъ тукъ, въ Парламента, отиваме много далечъ. Азъ не съмъ съгласенъ съ тезата, която се поддържае отъ г. Христова. Трѣбва по-внимателно да четемъ нашата конституция. Въ чл. 43 отъ нея е установено, че съдебната властъ се раздава отъ името на държавния глава и той има права, предвидени въ чл. чл. 14 и 15, като се предвижда, че форумитѣ, въ които тѣзи права ще се упражняватъ, ще се уреждатъ отъ други закони. На тѣзи права не може да се посѣга, защото тѣ сѫ устройствени, организационни права.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че ако ние вървимъ по този начинъ, наистина ще можемъ да прокарваме всѣкакъвъ законъ, който дойде тукъ, но много се боя, че бъдещето ще ни опровергае не, ами ще ни осъди.

Г. г. народни представители! Времената сѫ тежки, но нека да не се махчимъ да освобождаваме отъ отговорности и най-много нека да не се махчимъ да освобождаваме отъ отговорности ония, които въ края на краищата ги повасятъ, безъ да имъ се е дало възможностъ да популчатъ на онова, което носи тѣхната отговорностъ. За да отговаряшъ, ще трѣбва да можешъ да действувашъ, а тукъ ние отнемаме възможността на действие и бъдещитѣ поколения ще ни стоварятъ отговорноститѣ. Това нито е

право, нито е законно, нито пък е предвидливо и аз съмтам, че народното представителство не бива да законодателствува по този начин.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): (Ржкоплъска)

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Стойчо Мошанов.

С. Мошанов (д. сг): Г. г. народни представители! По никой закон общественото мнение, изразено чрез народното представителство в Камарата, в лицето на опозиционните партии, по най-силен и демонстриращ начин, не е изразявало безполезността и пакостта на един закон, както по закона, който ни е предложен днес за обсъждане. И ако днес ние се принуждаваме да вземаме думата, и по-специално аз, то е защото бяхме предизвикани от някои оратори, чиито твърдения не могат да останат неопровергнати, и отговорността, които искат да се стоварят, да не бъдат отхвърлени.

Вчера г. министър-председателят, когато искаше да спечели едно болшинство, което може-би виждаше, че се изплъзва, си послужи с един маниер, с който много често от министерската маса си служат, когато на болшинството ще трябва да се даде да преглътне някой горчив хап. (Възражения от земледелците).

П. Попиванов (з): Срамота е да приказваш така!

А. Капитанов (з): Това сте очаквали може-би, но не се обжда.

С. Мошанов (д. сг): Чакайте да се изкажа; не съм си казал думата.

П. Попиванов (з): Приказвайте като народен представител, а не като оратор на улицата.

С. Мошанов (д. сг): Първата фраза не съм казал и пресичате. Чакайте!

П. Попиванов (з): Не бива така. Това е Парламент.

С. Мошанов (д. сг): Именно защото е Парламент, трябва да престанем тук при всеки повод да се хвърлят обвинения върху едно минало управление, което има съзнанието, че е изпълнило само дълга си към тая страна, и да се вика срещу него от отговорни места: „Убийци, покровители на убийци, режим на убийства“ и т. н.

А. Капитанов (з): Върно е.

С. Мошанов (д. сг): Вие не можете да ни откажете моралното право да искаме да отхвърлим тия обвинения или да протестираме срещу тоя начин на политическа борба, особено когато и най-високи представители в тая страна, които трябва да създадат условия за успокояване, за намаление на страстите, за намаление на разстоянието между политическите групи, постоянно човъркат тоя болезнен въпрос. Защото, г. г. народни представители, могат да се търпят най-сетне критики за грешки в управлението — всички грешки — но болезнено се чувства тогава, когато си мислил, че си изпълнявал най-върховния дълг към тая страна, да ти се прикачи табелата на убиец или покровител на убийци или да ти се каже, че си служил на режим на убийства.

Днес почваме при второ четене да разискваме законопроекта за ограничаване на политическите убийства.

П. Попиванов (з): Защо се не възмути от действителността?

С. Мошанов (д. сг): Г. д-ръ Димитров изброи една мартирология от 1923 г. насам. Г. г. народни представители! Още в началото на законодателната дейност на новата Камара, която дойде след изборите на 21 юни, се създаде един голъм акт, към който ние приобщихме нашите сили — гласувахме един закон за амнистия, така както той беше поднесен от министерската маса, който засягаше събития, които почват не от датата 9 юни 1923 г., а от м. септември 1922 г. Защо е необходимо, обаче, всичко туй днес да приповтаряме? Защо създавате закон за политически убийства? Какво целите с него?

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст): Вие създадохте тая система на убийства и тази психоза.

С. Мошанов (д. сг): Г. докторе! Ти си бил тогава много малък и не си могъл да следиш тия събития в тяхната пълнота.

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст): Аз може да съм бил малък, но историкът е голъм и той ще каже.

В. Моллов (д. сг): Ти още не си стигнал до историята.

С. Мошанов (д. сг): Тая история, която ще се пише, ще съдържа и това, че на тия събития пълна и изчерпателна амнистия се даде не от тук, (Сочи сговористите), а от там (Сочи мнозинството). И ако в тия събития ние сме били действително садисти, убийци, а не власт, която е изпълнявала своя дълг да защитава държавата, вие нямаше да ни дадете амнистия, щяхте да измъните на най-елементарни повели на българската съвест, ако бихте амнистирали садисти и убийци.

А. Капитанов (з): Ние на вас амнистия не дадохме. Вие сами си я дадохте. Вие не бяхте толкова глупави да не си дадете амнистия и да чакате такава от нас.

Г. Кръстев (д. сг): Оставете оратора да приказва. Вас ли ще слушаме сега?

А. Капитанов (з): Демагогия е, че ние сме ви дали амнистия.

С. Мошанов (д. сг): В закона за амнистията, която се даде в наше време, имаше известни непълноти, поради непрецизни текстове, но вие въ вашите закони за амнистия гледате да не би да остане някое кюшенце, с което да не може да се покрие някоя отговорност по тия събития.

А. Капитанов (з): За нас?

С. Мошанов (д. сг): За нас. Това е върно. Трябва да имате кураж поне това, което сте правили, да потвърдите и да кажете защо сте го правили. Правилите сте го с оглед доброто на държавата, правилите сте го с намърение да се успокои тая държава, да се създадат условия за нормален и спокоен живот. Това е моята мисъл.

Министър Д. Гичев: Точно така, г. Мошанов — направено е за успокояване, за пълна ликвидация с едно минало, а съвсем не е тая амнистия присъжда по известни събития или върху известни деятели.

С. Мошанов (д. сг): Това е и моята мисъл.

Министър Д. Гичев: Вие искате да кажете, че щом сме ви дали амнистия, ние сме ви признали за света вода ненапита. Дали сме ви амнистия, защото сме искали да настъпи мир и спокойствие в тая страна.

В. Моллов (д. сг): Това казва и той.

С. Мошанов (д. сг): Г. министър Гичев! Аз съм много доволен, че вие подчертахте моята мисъл. Аз не казвам, че ние ще изеднаквим нашите гледища по тия събития. Моята мисъл беше да подчертая, че тая амнистия се даде, за да не се рови, за да не се чопли едно минало, а да се внесе спокойствие. И аз не мога да откажа, че всетаки по вътрешните наши политически линии се внесе известно успокоение, известна търпимост и се създаде възможност за правене на политика. Защо днес вие почвате пак да говорите за едни убийства, които са вече минали?

П. Попиванов (з): И днес г. Цанков действа конспиративно спрямо българския народ.

С. Мошанов (д. сг): Тоя, който дръзне да наруши това именно вътрешно политическо примирие чрез действия, които ще го компрометират издъно, ще получи заслуженото си и общественото неодобрение. И аз ще дойда понататък да искам едно примирие и по тия убийства, които днес ни занимават. Вие, г. д-ръ Димитров, ни въклиня, ни вържавя, но така, просто от едно желание — позволете ми тая дума — каточе по един интерес да не замлъкват, да не се забравят вътрешните ни политиче-

ски страсти, намирате всеки път поводът от тая трибуна да чоплите раните от близкото политическо минало на тая страна, не давате възможност тѣ да заздравѣят, за да можемъ да се гледаме като българи съ българи, а не като едни противници, които всеки моментъ трѣбва да росятъ парабели на кръста си.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): (Възразява нѣщо).

Председателствувашъ Н. Захариевъ: (Звъни)

С. Мошановъ (д. сг): (Къмъ д-ръ Г. М. Димитровъ) Само Васъ вибирамъ, защото онзи день азъ пакъ имавъ единъ инцидентъ съ Васъ, когато говорѣхте тукъ отъ тая трибуна.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Ние бѣхме за амнистията години подъ редъ, а вие бѣхте противъ нея.

С. Мошановъ (д. сг): Моля Ви се, г. д-ръ Димитровъ, ние гласувахме точно тая амнистия, която и първия път, и втория път ни се поднесе отъ министерската маса. По-лоялно поведение на опозицията по този въпросъ вие не можете да чакате. Но вие и оня день отъ тая трибуна, пакъ по единъ най-невиненъ поводъ, по въпроса за фонда за издрѣжка на гимназиитѣ, слѣзохте отъ трибуната съ думитѣ: „Недейте вървѣ по пътя на палачитѣ отъ 9 юний!“

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): И днесъ го повтарямъ: недейте вървѣ по пътя на палачитѣ!

С. Мошановъ (д. сг): Вие можете да го повторите, но това е провокаторство, г. Димитровъ!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Това е тъй!

С. Мошановъ (д. сг): Вие можете да постигнете сжщата целъ, като кажете: „Недейте вървѣ по пътя на едно управление, което имаще грѣшки въ своята училищна политика; тръгнете въ нови пътища“. Какво общо има въпросътъ за фонда за издрѣжка на гимназиитѣ съ 9 юний? Вие имате интересъ да дразните тѣзи рани. Вие при всеки поводъ, по който излизате отъ тая трибуна, започвате съ тѣзи събития.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Не сте спокойни!

С. Мошановъ (д. сг): Не е въпросъ за спокойни и за неспокойни. Ние искаме миръ, спокойствие и забрава въ тая страна, да не се човъркатъ огорченията, които сж се напластили въ душата отъ миналото.

П. Попивановъ (з): Четете ли статията въ-в. „Демократически сговоръ“ на Цанковъ?

С. Мошановъ (д. сг): Какво искате да кажешъ съ това?

П. Попивановъ (з): Прочетете ги, да видите какъ се насъсква тамъ, и все срещу „дружбашитѣ“: „Нищо старо тѣ не сж забравили, нищо ново не сж научили! Г. Мушановъ! Пазете се!“ Това не е ли насъскване? Това ли е вашата проповѣдь за миръ? Вие само тукъ издигате лозунга за примирение, а вънъ вършите тъкмо обратното.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: (Звъни)

С. Мошановъ (д. сг): Това, което приказвате, г. Попивановъ, вие не можете да го видите нито въ единъ редъ, нито въ една мисль отъ цѣлата наша опозиционна дейность, както тукъ, въ Парламента, така и вънъ отъ него, отъ 21 юний до днесъ.

Г. г. народни представители! Следъ тая уговорка азъ искамъ да се спра по-прѣко върху законопроекта. Той не може въ никой случай да покрие миналитѣ отговорности на днешното управление, нито да му даде възможность да каже, че следъ като го е гласувало и е установило строги санкции, които да се прилагатъ отъ сждилищата, е изпълнило своя дългъ по този въпросъ, защото тоя въпросъ е въпросъ преди всичко на политика. Касае се за политически убийства. Навсѣкжде тенденцията е на политическитѣ убийства да се гледа по-снизходително, отколкото на вулгарнитѣ убийства. А днесъ, при управлението на добри, искрени, съвѣстни демократи — това азъ не мога да го отрека — ние виждаме увеличение на санкциитѣ, които могатъ да се наложатъ за политически убийства; виждаме да

се дава по-голяма гаранция на вулгарния убиецъ да мине презъ две инстанции, а по отношение на раг excellence политически престѣпления се ограничава възможността на защита и се засилватъ санкциитѣ.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Говорите 25 минути вече.

М. Дочевъ (д. сг): Съ една мѣрка мѣрете, г. председателю.

С. Мошановъ (д. сг): Азъ приемамъ Вашата бележка, г. председателю, че говоря 25 минути, ако преди мене, по тѣзи чужди въпроси, които се намѣсиха въ нашия споръ, вие не бѣхте дали на г. д-ръ Димитровъ да говори 40 минути.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): А-а-а!

С. Мошановъ (д. сг): Да, точно толкова. Но на въпроса. Това сж, казвамъ, раг excellence политически убийства. И казва се въ законопроекта: „Който по заповѣдь на организации . . .“ Ако тѣзи организации сж за грабежъ и вулгарно разбойничество, имаме законъ за разбойничеството съ всичкитѣ му санкции. Тукъ не се говори за македонски убийства.

И. Василевъ (д): Едната група е банда. Какъ ще я преследвате? Съ тоя законъ се преследва тя.

С. Мошановъ (д. сг): А бе, дайте възможность да говоря.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Вземете думата и говорете. Да видимъ веднѣжъ и Йото на трибуната!

И. Василевъ (д): (Възразява)

С. Мошановъ (д. сг): Г. Василевъ! Ние не сме сждни тукъ.

И. Василевъ (д): Вчера искахте санкция, сега не искате.

С. Мошановъ (д. сг): Дайте ми възможность да ви кажа какво искаме. Ние искаме да се изкажемъ конкретно по единъ законопроектъ. И тая мисль, която подхвърляте: „Едната група е банда“, бихъ желалъ да я чуя не отъ тамъ (Сочи болшинството), а отъ тукъ (Сочи министерската маса), кждето разполагатъ съ всичката възможность да знаятъ коя е организацията, която брани едни върховни интереси, и кои сж банда, кои служатъ на чужди орджия. Задължението да се каже истината по различието между дветѣ групи не пада нито на васъ, нито на мене. Тамъ (Сочи министерската маса) е отговорността. Правителството трѣбва да излѣзе и да каже кой какви цели преследва съ убийствата, защото то има всички срѣдства да узнае истината и да ни я каже, за да можемъ и ние, и общественото мнение, при преценката на всички тѣзи тѣжни събития, които ставатъ по нашитѣ улици, да знаеме какъ да преценяваме дѣлата на бандата и какъ да преценяваме действията на самозащитата и на необходимата самоотбрана. (Рѣкоплѣскания отъ нѣкои отъ лѣвницата)

Това е, г-да, което ние искаме отъ правителството. Това е политическия въпросъ. Политически убийства, политически организации, действия на тѣзи политически организации — ще трѣбва политическата власть да поеме отговорността да се бори съ всички превантивни срѣдства на политиката преди всичко и на освѣтляване общественото мнение, преди да отидатъ работитѣ въ сжда. Защото предъ сжда нѣма банда, нѣма организация; тамъ има убийци, на които могатъ да се признаятъ или откажатъ смекчаващи вина обстоятелства. Наказателниятъ законъ дава всичкитѣ гаранции, че убийствата нѣма да останатъ безъ санкции, защото за предумишлено убийство е предвидено смъртно наказание, каквото се иска и съ този законопроектъ. По никой начинъ тоя законопроектъ нѣма да даде искания резултатъ, ако правителството не поеме своята политическа отговорность да разреши въпроса, койгъ днесъ вълнува цѣла България. Неговиятъ дългъ преди всичко е да види и да разясни убийцитѣ автомати ли сж, или има две организации, които преследватъ свои собствени цели, да каже коя какви цели преследва и споредъ срѣдствата и целитѣ, които се преследватъ, ще бжде различна политиката на правителството по отношение на тѣхъ.

С. Йовевъ (д): Значи, да вземе страна.

С. Мошановъ (д. сг): Не да вземе страна. Никога. А да каже на българския народъ истината!

Г. г. народни представители! Тъзи сж, нѣколко бележки, които азъ искахъ да направя по чисто политическата страна на въпроса, защото г. проф. Молловъ съ голѣма вещина ще се спре на чисто конституционно-юридическата страна.

Азъ, обаче, считамъ, че ще пропусна да изпълня елементаренъ дългъ не само на народенъ представител, а на българинъ, ако не направя следния апелъ: следъ като българскиятъ Парламентъ вчера отиде единъ денъ, за да се занимае съ въпроса за убийствата, които ставатъ извъстоличните улици, ще спечели много, неимоверно много предъ общественото мнение този, който пръвъ вдигне българския байракъ за примирие, за да даде възможностъ да настѣпи отговорността на държавната властъ по отношение на мѣрките, които ще трѣбва да се взематъ вече спрямо тия, които първи ще нарушатъ това примирие. Следъ всички добри чувства, които ние тукъ проявихме къмъ македонското дѣло и къмъ неговитѣ интереси, не може от тия, които милватъ за успѣха на дѣлото на македонската емиграция, да не се даде удовлетворение на всеобщото желание на цѣлокупния български народъ за едно примирие. Тежко и горко на този, който пръвъ го наруши! Атакванитѣ ще иматъ задъ себе си цѣлото общественото мнение на просвѣтитѣ, на честнитѣ, на добритѣ българи (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ).

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Владимиръ Молловъ.

В. Молловъ (д. сг): Г. г. народни представители! Вземамъ думата, за да обрѣна вашето внимание върху известни страни на представения ни законопроектъ. Азъ разбирамъ напълно не само желанието, но и длъжността на правителството, при създаденото и описаното вчера отъ всички страни положение, да намѣри надлежнитѣ срѣдства, да употреби всички мѣрки, които биха могли да премахнатъ това тежко и така засилващо се нещастно положение въ нашитѣ обществени работи. Правото на правителството да внесе единъ законопроектъ, съ който да цели да ограничи или да премахне свършено убийствата, които възмущаватъ цѣлия български народъ, е право, което нѣма кой да критикува, което не може да му бѣде отказано. И ако азъ не съмъ съгласенъ съ представения законопроектъ, то е не заради туй, че отказвамъ това право, това задължение на държавната властъ и на днешното правителство, а заради туй, че представениятъ законопроектъ нѣма да постигне онай целъ, която той иска да осъществи.

Ние можемъ да критикуваме законопроекта дали е целесъобразенъ, можемъ да критикуваме и неговото построение, неговата техника.

По отношение на неговата целесъобразностъ. Дали само съ засилването на наказанията и съ вземането на мѣрки, които нашитѣ закони и при други случаи сж предлагали и които, доколкото можемъ да съдимъ, не сж давали никакви съществени резултати, дали само съ известни процесуални наредби може да се постигне тази голѣма целъ, премахване свършено на убийствата, които ставатъ у насъ — този е въпросътъ, който трѣбва да се разреши, като се погледнатъ постановленията, които се съдържатъ въ настоящия законопроектъ. Азъ мисля, че тази целъ нѣма да бѣде постигната, и ето защо.

Преди всичко ние трѣбва да се запитае какво търси този параграфъ единственъ следъ чл. 44 отъ закона за ограничение на престѣпленията противъ личната и обществената безопасностъ. Ако обрѣвете този законъ, който е отъ 21 априлъ 1933 г., вие ще видите, че наказателнитѣ разпореждания тамъ въ глава пета се отнасятъ изключително до вносъ и продажба или държане на оръжие — нищо друго. Тамъ нѣма нито едно постановление, което да засѣга известно установено отъ нашето общо право лично благо, каквото е животътъ, каквото е здравето. Следователно, той е единъ изключително административенъ законъ съ наказателни разпореждания и несъмнено трѣбваше да бѣде внесенъ отъ министра на вътрешнитѣ работи. Въ днешния законопроектъ, обаче, виждате изключително постановления, които засѣгатъ общия наказателенъ законъ, ...

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): И углавната процедура ...

В. Молловъ (д. сг): ... и, следователно, той трѣбваше да бѣде внесенъ отъ министра на правосъдието.

На второ мѣсто, вие виждате, че съ този параграфъ единственъ на законопроекта за допълнение на закона за ограничение на престѣпленията противъ личната и обществената безопасностъ се прибавятъ и постановления отъ

процесуаленъ характеръ. Азъ не бихъ ималъ нищо противъ тѣхъ — ще дойдемъ следъ малко да ги обсъждаме — обаче, ако обрѣнете самия законъ за ограничаване на престѣпленията противъ личната и обществената безопасностъ и дойдете до чл. 44, следъ който се прибавятъ съ настоящия законопроектъ нови членове отъ чл. 44-а до чл. 44-м., следъ това въ закона следва глава VI „Процедура“, чл. 45, въ който се казва: „Всички престѣпления по този законъ се констатирагъ съ актове отъ надлежнитѣ полицейски органи“ и пр. Следователно, щомъ съ параграфъ единственъ на законопроекта вмѣкватъ въ закона една процедура съ различни членове, безъ да изключватъ съставянето на актове отъ полицейскитѣ органи — а общото постановление на закона е чисто полицейската процедура — тогава за тѣзи престѣпления отъ най-тежкитѣ характеръ, то се визиратъ въ законопроекта, вие ще трѣбва да прилагате полицейската процедура по редовното тълкуване на закона. Затова или сега, при второто четене, или пъкъ при третото четене на законопроекта ще трѣбва да се изключи за тѣзи престѣпления тази полицейска процедура, която е предвидена въ закона за други престѣпления.

Отъ тази аргументация следва несъмнено — какво? — че мѣстото на тази материя, която третира законопроектътъ, не е въ закона за ограничение на престѣпленията противъ личната и обществената безопасностъ, тъй като той по съдържание нѣма нищо общо съ нея. Тази материя трѣбва да легне въ единъ отдѣленъ законъ. Вие можете да я турите въ наказателния законъ. Но азъ считамъ, че този законопроектъ, въпрѣки своя общъ характеръ, е изключителенъ, и за това не бихъ желалъ материята, която той засѣга, да се вмѣква въ общия наказателенъ законъ. Въ това отношение азъ не съмъ съгласенъ съ мнението, изказано, струва ми се, отъ г. Христовъ, нито за процедурата, нито за наказанията. Ние имаме законъ за ограничение на кражбитѣ и грабежитѣ, който образува даже едно особено производство, защото е специаленъ процесуаленъ законъ. Защо и тази материя да не я уредимъ въ отдѣленъ законъ? Ето ви, следователно, едно възбуждение, което, макаръ да е по чисто техническата страна на въпроса, все пакъ е отъ полза, има значение за съдилищата, има значение за правилното прилагане на закона.

Второ, по отношение целесъобразността на засилване наказанията съ този законопроектъ. Азъ ви казахъ, че засилване на наказанията има и въ други случаи:

А. Капитановъ (з): Споредъ Васъ и заглавието на законопроекта трѣбва да се измѣни.

В. Молловъ (д. сг): И заглавието трѣбва да се измѣни, и материята да се тури въ другъ законъ — сега не мога да ви дамъ конкретно предложение. Съжалевамъ, че тази сутринъ не можахъ да заваря комисията; може би тя не се е и събирала, или се е събирала, но азъ, когато дойдохъ въ Народното събрание, не можахъ да я намѣря. Азъ дойдохъ навреме, но ми казаха, че имало частно заседание на болшинството.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Комисията започна заседанието си въ 10 ч. и свърши въ 12½ ч.

В. Молловъ (д. сг): Въ всѣки случай не можахъ тази сутринъ да присѣдствувамъ на заседанието на комисията и не съмъ членъ на комисията, за да получа покана.

Думата ми бѣше за целесъобразността на засилване наказанията съ законопроекта. Г. г. народни представители! Смъртното наказание е крайното, безусловното наказание. Азъ нѣма да скрия предъ васъ, че въ днешното право, ново право на нови държави, смъртното наказание отново се е появило, напр. въ Италия, макаръ че дълги години, десетилѣтия то не е съществувало. Има държави, където и за политически престѣпления, за които общото начало бѣше да не се прилага въ никой случай смъртното наказание, прилагатъ смъртното наказание. Така, новиятъ фашистски наказателенъ законъ допуска смъртното наказание и за политически престѣпления. Но отъ тамъ ние не можемъ да вадимъ аргументъ за неговата ефикасностъ.

И. Велчевъ (з): И болшевишкото право.

В. Молловъ (д. сг): Болшевишкото право е свършено изключително право. Нѣма ги тукъ нашитѣ бивши колеги, комуниститѣ, за да взематъ тѣ неговата защита. Азъ, естествено, нѣма да го защитавамъ. Но то не е право. Тамъ фактически има положение на гражданска война, която още съществува; по-силниятъ, или оня, който има властъ, унищожава по-слабия, който се предполага, че

може да попречи на тая власт. Следователно, от тамъ аргументъ не можемъ да вадимъ.

Азъ не бихъ казалъ, че смъртното наказание е ефикасна мърка въ всяки случаи. Когато то се прилага по справедливостъ, когато то отговаря на общественото чувство, когато, следователно, общественото мнение ще го одобри, то ще постигне може би своя резултатъ, и то само тогава, когато е рѣдко.

А. Капитановъ (з): Гръцкиятъ законъ за политическитъ убийства, г. професоре.

В. Молловъ (д. ср): Да, и той. Азъ не поменавамъ всички поотдѣлно. — Зачести ли, обаче, прилагането на смъртното наказание, тогава ние се връщаме къмъ едни времена отдавна забравени. Едно такова тежко наказание, лишние отъ животъ, въ името на държавата, за запазването на правовия редъ, не трѣбва да бѣде единъ примѣръ, който да бѣде прилаганъ, както въ тѣзи случаи, за които ние разглеждаме сегѣ и въ които често пъти не се говори за убийство, а се говори за наказание, за изпълняване на нѣкаква, *soi-disant*, особено, нѣкаква своего рода присъда. Следователно, ние трѣбва да бѣдемъ тукъ много внимателни. Понеже нашиятъ законъ допуска смъртното наказание, истинно е, че за предумишленото убийство то ще остане да съществува; за побудителнитъ случаи ще остане това наказание. Но ние трѣбва да се замислимъ за наказанието за опита за убийство, трѣбва да се замислимъ и за помагачеството, които въ нѣкои случаи може би представляватъ отъ себе си въ юридическо отношение явления, ако не еднакви, близки до осъществяването на престъпното деяние, но въ други случаи могатъ да иматъ такъв характеръ, че общественото мнение да не одобри едно такова наказание — смъртъ. Добре е направила комисията, че е изключила отъ това наказание укривателството, което щѣ вълизаше по персоналиния проектъ.

Но ние трѣбва да се замислимъ и за строгостта на другитъ наказания — дали тѣ ще бѣдатъ целесъобразни. Защо непременно, защо безъ друго отклоняването или затържането — чл. 44б — да се наказва съ безусловно наказание 15 години строгъ тмниченъ затворъ? Строгий тмниченъ затворъ у насъ е относително наказание. Защо тукъ непременно да бѣде безусловно? Доживотниятъ затворъ може да бѣде безусловно наказание, но затворътъ до 15 години не може да бѣде. По-долу, въ чл. чл. 44г и 44д, има наказание строгъ тмниченъ затворъ до 10 години и тмниченъ затворъ до 5 години, обаче въ чл. 44в, алинея първа, се казва, съ 15 години „азъ алинея втора се казва „съ 5 години строгъ тмниченъ затворъ“. Алинея втора гласи: (Чете) „Наредбитъ на чл. 343 отъ наказателния законъ не се прилагатъ, освенъ по отношение: родители, синъ, дъщеря, братъ, сестра и съпруга, които се наказватъ съ 5 години тмниченъ затворъ“. Вие може да одобрявате това, г-да, но азъ не мога да го одобря. Азъ не мога укривателя, който има съпругеско или бащинско чувство къмъ престъпника, да го наказвамъ съ 5 години строгъ тмниченъ затворъ. По този начинъ вие не само внасяте една несправедливостъ, но внасяте една излишна, неумѣстна жестокостъ. Вие мислите, че съ гуй ще постигнете целта, която преследвате? Нѣма да я постигнете.

Ц. Таслаковъ (д): Дайте рецепта.

В. Молловъ (д. ср): Тази целъ съ строги наказания нѣма да се постигне. Тя ще се постигне съ точното, редовното прилагане санкциитъ на наказателния законъ, съ изпълнението на наказанията. Когато властта бѣде добре екипирана, добре въоръжена и въ всички случаи съ изпълни дѣла — както се изтъкваше отъ тази маса (Сочи министерската маса), въ повечето случаи провинениитъ лица сѣ заловени — тогава нѣма нужда отъ тѣзи строги наказания. Да не мислите, че съ тия строги наказания ще сплатите, ще предупредите или ще ограничите числото на тѣзи, които биха се решили на такива едни дѣла, защото за тия дѣла може да има други мотиви, други съображения, които — безъ да вълизамъ въ тѣхната оценка — да надминаватъ обикновенитъ мотиви. Може би при едно положение на крайна нужда, при едно насилие да се извърши отъ едно лице едно дѣло, за което ние ще трѣбва да приложимъ едни санкции, като оценяваме субективно, че лицето е действувало при една принуда, отъ влиянието на която и друго лице на неговото мѣсто да не би могло да се освободи.

И. Велчевъ (з): Желанието да се служи на народа.

В. Молловъ (д. ср): Може да има и идеенъ елементъ, може да има елементъ на принуда, може да има даже другъ елементъ, който ние ще осъдимъ — користъ. Всичко това показва въ каква сложна материя вълизаме ние и какъ тя не може да бѣде уредена съ едно законоположение. Затуй казвамъ, че целта, която този законъ преследва, надали ще може да се постигне.

Но азъ искамъ да ви обърна вниманието върху редакцията на отдѣлнитъ членове на този законопроектъ, защото нѣма да вземамъ думата по отдѣлнитъ членове.

Чл. 44а гласи: (Чете) „Който, като членъ на организация, или въ нейна услуга, или по заповѣдъ на такава лица...“ Три случая сѣт — когато извършителятъ е членъ на организация, когато върши услуга на известна организация или когато действува по заповѣдъ на известна организация. Кажете ми всичко това кой ще установява? Следствената властъ. Какъ ще установи следствената властъ принадлежността на една организация, която властъ казва, че е тайна, че е забранена отъ законитъ? Ако може да се установи по нѣкакъвъ начинъ отъ признание, не отъ писменъ документъ...

Министъръ И. Качаковъ: Не се казва „тайна“, „забрана отъ законитъ“.

В. Молловъ (д. ср): Азъ ще дойда и до този въпросъ. Ако се касае за явни организации, товава законътъ става опасенъ. „Ако действува по заповѣдъ“ — това добре. „Въ нейна услуга“ — това какво значи? Вие разбирате ли ширината на това понятие? Идейна услуга разбира ли се? Едно лице мисли съ нѣщо да помогне на дѣлото на организацията — това пакъ ще бѣде услуга. Мисли да изкаже съчувствие. Това ще бѣде ли услуга? Това е единъ терминъ, който не може да се нарече правенъ, той не е юридически терминъ. Вие такъвъ терминъ нѣма да срещнете въ областта на наказателното право. Услуга се разбира въ ежедневието, въ търговския животъ, но въ наказателно-правния животъ този терминъ не познаваме.

И. Велчевъ (з): Въ шпионажа?

В. Молловъ (д. ср): Може би въ шпионажа да има, съгласенъ съмъ, но убиецътъ въ тия случаи, които визира законопроектътъ, не извършва нѣкакъвъ шпионажъ. Следователно, ние употребяваме единъ терминъ, който е двусмисленъ, който дава възможностъ на разни тълкувания и който дава възможностъ за припосабяване на този членъ и въ случаи, въ които може би той не би билъ приспособимъ.

Но какъ ще се приложи тоя законъ, когато заловениятъ на самото мѣсто убиецъ заяви: „Азъ лично, по мое разумение, по мое чувство, безъ връзка съ когото и да било, рашихъ и извършихъ това убийство, защото считамъ, че еди-кой-си...“ и пр.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Нали има съображения и целъ, за да направи това убийство?

В. Молловъ (д. ср): Моля Ви се. Той го заявява, това е признание. Вие ще опровергавате неговото признание? Ще създадете една презумпция противъ неговото признание? Нѣма да създадете. Но при това признание до какъвъ резултатъ вие ще дойдете? Че отъ лицето, което ще бѣде заловено, ще зависи дали да бѣде сѣдено по този законъ или да бѣде сѣдено по общия наказателенъ законъ. Тогава съ този вашъ законъ нищо нѣма да постигнете.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Г. Молловъ! Вие правите грѣшка.

В. Молловъ (д. ср): Защо?

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Ето защо. Убиецътъ заявява: „Азъ убихъ еди кой-си, никой не ми е заповѣдалъ, не съмъ членъ на организация“...

В. Молловъ (д. ср): Вие не можете да установите, че е такъвъ, защото нѣмате списъкъ на членоветъ.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): ... никоя организация не ми е заповѣдала. Но нали ще има мотиви и съображения, защо е убило това лице и ще трѣбва тия мотиви и съображения да ги даде?

С. Мошановъ (д. ср): Ще каже: „Защото снощи за-качи жена ми“.

В. Молловъ (д. сг): Г. Йовевъ! Азъ зная единъ български гражданинъ, който изяви следното мнение: „Нѣма български законъ, който следъ две седмици, откогато влѣзе въ рѣшетъ на единъ секретаръ-бирникъ, да не бѣде обърнатъ наопаки“. — Та вие мислите, че хората не знаятъ да четатъ законитѣ? Азъ ви обръщамъ внимание върху редакцията на чл. 44а. Тази редакция съдържа тая възможност, следователно, отъ волята на лицето, което е извършило престѣплението, ще зависи дали да приложи този законъ къмъ себе си или да не го приложи. Тогава вие сами кажете за какво ви е този законъ? Трѣбва тогава другояче да го редактирате, трѣбва да предвидите други постановления. Ами защо нѣма да го прилагате вие къмъ оня случай, когато е извършено убийство по внушение или по подбuditелство на единъ чуждъ агентъ, каквѣто и да бѣде? Тукъ отъ лице, не членъ на организация, е извършено убийството, но по-малко позорно ли ще бѣде, или по-малко опасно, или по-малко вредно? И това убийство е отъ сѣщия, или приблизително, отъ сѣщия характеръ убийство, за които ние тукъ говоримъ. Него ще го сѣдите по общия наказателенъ законъ, по общата процедура, ще го сѣдите въ две инстанции, а другъ, който е членъ на организация, ще се сѣди само отъ една инстанция. Отъ това, което азъ приказвамъ, и отъ наказанията, които предвиждате, се вижда бързината, съ която този законопроектъ е билъ изработенъ. Трѣбва да кажа, че въ сѣщностъ постановления на тоя законопроектъ се преплитатъ съ редъ закони и изискватъ едно много голѣмо и спокойно обмисляне.

С. Йовевъ (д): Сега сме спокойни.

В. Молловъ (д. сг): Не е така. Вчера приетъ законопроектъ на първо четене, днесъ разглежданъ въ комисията въ 12 часа и четвъртъ, сега се разглежда на второ четене.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Комисията много спокойно разглежда законопроекта отзарана.

В. Молловъ (д. сг): Комисията е била спокойна, но въ своето спокойствие не е съгледала това, което азъ ви казвамъ.

Ц. Таслаковъ (д): Г. Молловъ! Позволете единъ въпросъ. Защо вие само критикувате, а не кажете фразата, която трѣбва да се тури? Вие схващате ли защо се е турила тази фраза?

С. Мошановъ (д. сг): Тамъ е трагедията, че не може да се схване.

Ц. Таслаковъ (д): За да избѣгне лицето строгостта на закона, ще каже: „Азъ не съмъ членъ въ организация, азъ не съмъ пратенъ“. Предложете фраза, за да се установи, че той е отишълъ да убива като членъ на организация, защото той не може да каже, че е отишълъ да убива безъ всѣкакви подбуждения.

С. Мошановъ (д. сг): Ще каже: „Закачи жена ми“!

Ц. Таслаковъ (д): (Къмъ В. Молловъ) Дайте, редакция!

В. Молловъ (д. сг): Азъ съмъ давалъ редакция на много параграфи, г. Таслаковъ.

Ц. Таслаковъ (д): Дайте и тукъ! Добре ще направите да дадете съответна редакция.

В. Молловъ (д. сг): Когато си размѣнимъ мѣстата, азъ ще ви дамъ всички редакции. (Смѣхъ)

Ц. Таслаковъ (д): Злоумишено приказвате.

В. Молловъ (д. сг): Когато азъ бѣда авторъ на закона, азъ ще знамъ да дамъ редакция на параграфитѣ и ще отговарямъ за тѣхъ. Азъ знамъ нашитѣ нрави.

Ц. Таслаковъ (д): Единъ народенъ представител не може да приказва така.

В. Молловъ (д. сг): Азъ зная кога трѣбва да давамъ редакция.

С. Мошановъ (д. сг): Когато дойде тамъ (Сочи министерскитѣ маси), ще ви каже редакция.

Нѣкой отъ мнозинството: Стара, изтѣркана софистика.

Ц. Таслаковъ (д): Шомъ сте опозиция, значи ли, че

нѣма да съдействувате въ този Парламентъ да излизатъ добри закони?

С. Мошановъ (д. сг): Ние издѣлно отричаме този законопроектъ. Какво искате да го подобримъ?

Ц. Таслаковъ (д): Вие вчера не го отричахте и правѣхте критики, че не се взематъ строги мѣрки.

С. Мошановъ (д. сг): Ние напустнахме демонстративно залата.

В. Молловъ (д. сг): Ние му обърнахме грѣбъ. Това е повече отъ отричане.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Шомъ като смѣтате, че текстътъ не е добъръ, дайте вие редакция.

В. Молловъ (д. сг): Вие не можете да казвате: дайте редакция на единъ законъ, който азъ критикувамъ.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Шомъ не желаете да съдействувате, вземете си шапката и си отидете.

В. Молловъ (д. сг): За вашето законодателство вие ще телгите отговорностъ. Това не е законодателство, нищо не е.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Тогава кажете, че, като опозиция, сте излишни и си отидете.

С. Мошановъ (д. сг): Значи, ние ставаме виновни, че законопроектътъ ви не е добъръ!

В. Молловъ (д. сг): Азъ ще ви дамъ редакция, вие ще вземете да я критикувате. Азъ нѣмамъ мнозинство, вие имате мнозинство.

Ц. Таслаковъ (д): Вие не може да заблудите никого, че това, което правимъ, не е законодателство. Вие тукъ не законодателствувате и не изпълнявате Вашия дългъ като народенъ представител.

В. Молловъ (д. сг): Вие не разбирате Вашия дългъ, г. Таслаковъ.

Ц. Таслаковъ (д): Вие не го разбирате.

В. Молловъ (д. сг): Слава Богу, добре го разбирамъ. Доста дълго време съмъ билъ народенъ представител и зная дълга си.

Ц. Таслаковъ (д): Значи, когато сте на власт, ще гледате законитѣ да бѣдатъ добри, а когато сте въ опозиция, ще гледате да бѣдатъ калпави.

В. Молловъ (д. сг): Азъ бихъ желалъ да ви пренеса въ французкия, въ английския парламентъ, за да разберете каква е задачата на опозицията и каква е задачата на правителството и неговото болшинство. Когато азъ ви критикувамъ, азъ ви давамъ основание за новъ текстъ и вие трѣбва да бѣдете достатъчно кадърни, за да го редактирате. Азъ не съмъ редакторъ на вашитѣ закони, това го разберете.

Ц. Таслаковъ (д): Тукъ нѣма наши и ваши закони, а има закони на българския Парламентъ. Вие проповѣдвате нѣкакво друго схващане на парламентаризма!

В. Молловъ (д. сг): Ние ще носимъ отговорностъ за васъ! Да имате да вземате! Тази работа я нѣма никѣде.

Ц. Таслаковъ (д): Бѣгате отъ отговорностъ.
(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя Н. Шоповъ)

В. Молловъ (д. сг): Идвамъ до въпроса за процедурата. Г. г. народни представители! Вѣрно е, че сега нацията углашенъ процесъ е бавенъ, макаръ че въ последно време дѣлата се насрочватъ и разглеждатъ доста бързо. Това, което тукъ единствено е направено, то е съкращаването на една инстанция, която е съкратена и по дѣлата за грабежитѣ. Че окръжнитѣ сѣдилища представляватъ достатъчна гаранция за разглеждане на углавнитѣ дѣла по сѣщество, това е въпросъ, по който нѣма защо да се спори. Съкращаватъ се и сроковетѣ. Трѣбва да ви кажа, че сроковетѣ сѣ съкратени и по редъ други закони. Взе-

мете закона за печата — въ него сѣ съкратени срокове. Дѣлата по печата гледатъ ли се бързо? Гледатъ се много бавно. И когато вие имате постановлението на чл. 44а, при което следствената властъ трѣбва да доказва, че лицето е членъ на една организация или че е въ услуга на нѣкоя организация и пр., колко време ще трае следствието?

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Нѣма срокъ.

В. Молловъ (д. сг): Вие не сте турили срокъ. Следователно, ако това е така, тогава бързината, която преследвате, нѣма да я постигнете; ще се намѣри отъ тукъ или оттамъ нѣкакъвъ начинъ да не се осъществи така, както вие предполагате. Ако прокурорътъ въ 3 дни напише обвинителенъ актъ и сѣдѣтъ насрочи дѣлото, това е добро; но все има възможность прокурорътъ да не бѣде бързъ. Азъ пакъ повдигамъ въпроса за съотношението между процедурата по закона, който измѣняваме сега, и общата процедура. Дайте процедурата на общото наказателно сѣдопроизводство; създайте начинъ, при който тѣзи дѣла ще бѣдатъ разглеждани бързо. Ние нѣма да се противопоставимъ да има бърза процедура не само за тѣзи дѣла, но и за всички останали. Всѣки желае бърза процедура. Кожото е по-бърза, толкова по-добра е, стига, разбира се, да дава надлежнитѣ гаранции за правилно разглеждане на дѣлата по сѣщество.

Но вие измѣнявате сѣ чл. 44м и едно общо постановление на общото наказателно сѣдопроизводство. Този членъ, тъй както бѣше въ първата редакция, възбуждаше голѣмо недоразумение и създаваше материя за известни шегѣ, безъ, разбира се, намѣренията на съставителя да сѣ били такива. Но и тъй, както е редактиранъ сега, той има известно практическо значение само въ първата си часть. И ако всичко останало липсваше отъ този законопроектъ, сѣ този чл. 44м можеше да се постигне известенъ практически резултатъ — това е истина. Въпросътъ се отнася до отмиъненето на чл. 598 отъ закона за углавното сѣдопроизводство. Какво е сега положението? По този въпросъ трѣбва да се разберемъ. Чл. 14 отъ конституцията дава право на държавния глава да смекчава или да отмиънява наказанията спроти начина, който е опредѣленъ въ углавното сѣдопроизводство.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Ако желае.

В. Молловъ (д. сг): Естествено, ако желае. — Въз основа на това постановление съществува и туй на чл. 598, споредъ което всички смъртни присѣди постѣпватъ на утвърждение отъ държавния глава. Това постановление на нашето наказателно сѣдопроизводство е взето отъ рускитѣ сѣдебни устави, а тамъ то съществуваше по една особена причина. Въ стара Русия, отъ 1864 г. до революцията въ 1917 г. смъртно наказание не съществуваше за общи престѣпления. За тѣзи престѣпления имаше каторга, имаше изпращане въ изгнание и пр. и пр. наказания които се считаха много тежки. Поради това и присѣдитѣ по такива престѣпления не постѣпваха на утвърждение отъ руския императоръ. Обаче за политическитѣ престѣпления въ Русия имаше смъртно наказание и, споредъ тогавашното разбиране, присѣдитѣ по тѣхъ за службаваха особено внимание — да не бѣдатъ поставени, така да се каже, на бързо изпълнение. Поради това присѣдитѣ по тѣзи престѣпления постѣпваха на утвърждение отъ императора лично, който имаше право да отмиъни смъртното наказание и да прати осѣденитѣ на смъртъ политически престѣпници въ Сибирь, да спаси живота имъ. Следователно, въ Русия това положение се отнасяше до смъртни присѣди по политически престѣпления. Нашето наказателно сѣдопроизводство, безъ да вземе подъ внимание тази разлика, която съществуваше въ Русия, въведе това положение изобщо, и вѣрно е, че по тоя начинъ държавниятъ глава у насъ, при нашитѣ условия, е поставенъ често пѣти въ мѣчно положение. Тукъ се изтъкваше, че има много смъртни присѣди неизпълнени. Неизпълнени сѣ поради туй, че това е действително едно право, но, тъй да се каже, едно право одиозно. Традицията на царския домъ въ това отношение има корени въ миналото. Още отъ онова време, когато смъртното наказание бѣше едно отъ най-голѣмитѣ и най-разпространенитѣ наказания, отъ времето на Чезаре Бекария въ Италия, Тосканскитѣ херцоги, а въ послѣдствие, ако не се лъжа, и Пармскитѣ, бѣха отмиънили смъртнитѣ наказания. Такова неприлагане на смъртнитѣ наказания имаше сѣщо и въ Австрия. Разбирамъ, следователно, това чисто човѣшко и естествено чувство, което не може да не ръководи държавния глава при изпълнението на постановленията на чл. 598. Желанието на законодателя, следователно, е да го освободи отъ това задѣлжение. Но тукъ освободението става само за една категория престѣпления — тѣмко за тѣзи убийства, които визира законопроектътъ, които не винаги сѣ отъ позоренъ характеръ, а често пѣти сѣ политически. Могатъ да иматъ и другъ характеръ, но въ повечето случаи сѣ отъ политически характеръ. Значи, остава за престѣпленията отъ най-тежкъ характеръ, разни вулгарни убийства, грабежи, убийства на нѣколко лица, каквито случаи имаше въ нашата страна: бандити ограбили и убили жени и деца; единъ турчинъ изъ Хасковско ограбилъ жени и изтрепалъ нѣколко деца; кумаришкиятъ убиецъ, който е още въ Софийския централенъ затворъ, и т. н. Следователно, не може тази прерогатива на държавния глава, която е създадена отъ конституцията, а не отъ обикновеното законодателство, да бѣде отнета само за тѣзи престѣпления, които визира този законопроектъ, а да съществува за онѣзи, за които всички бихме били съгласни, че трѣбва да има една строга санкция. Защото трѣбва да кажа, че, за нещастие, въ нашата страна напоследъкъ пакъ има разбойничество, пакъ има злодеяния. Този въпросъ би трѣбвало да се обмисли. Азъ казахъ, че практически може-би отъ това постановление, не отъ другитѣ, да се постигне известенъ резултатъ.

Сѣ втората алинея на чл. 44м, която гласи: „Осѣденитѣ по тоя законъ не могатъ да бѣдатъ представявани за помилване, освенъ следъ като изтѣрпятъ поне $\frac{3}{4}$ отъ наложеното имъ наказание“, се нарушава една прерогатива на държавния глава, защото чл. 15 отъ конституцията казва, че правото за помилване принадлежи на държавния глава. Вие можете да правите правилници каквито щете, то е ваша работа, но едно лице може да бѣде помилвано даже следъ единъ день отъ влизането му въ затвора, или даже безъ да е влѣзло въ затвора. Нашата практика бѣше, че за да се помилва едно лице, трѣбва да влѣзе поне единъ день въ затвора. Струва ми се, че напоследъкъ имаше едно помилване — не за особено тежко престѣпление — на едно лице, което не е влѣзло нито половинъ часть въ затвора.

А. Капитановъ (з): Формално трѣбва да влѣзе.

В. Молловъ (д. сг): Може-би идейно да е влѣзло, мислено.

А. Капитановъ (з): Не може да не е регистрирано въ затвора. Регистрирано е, но е стояло вънъ.

В. Молловъ (д. сг): Не зная. — Сега защо ще ограничавате тая прерогатива на държавния глава?

Р. Василевъ (д. сг): (Казва нѣщо)

В. Молловъ (д. сг): Така, както е казано, моятъ съседъ г. Ради Василевъ ми подсказва, че то се отнася и до смъртното наказание. Е, не може единъ човѣкъ да бѣде обесенъ на $\frac{3}{4}$, а за $\frac{1}{4}$ да бѣде помилванъ. Такова тълкуване не може да се даде. То се отнася до затворъ, до лишаване отъ свобода. Искамъ да кажа, че правото на помилване не може да бѣде ограничено сѣ законъ. И затуй втората алинея на чл. 44м трѣбва да бѣде премахната, а първата би могла да бѣде разширена, но, естествено, сѣ пълното съгласие на държавния глава.

Азъ вършвамъ моитѣ бележки. Мене ми се направи този упрѣкъ, че азъ съмъ критикувалъ, а не съмъ давалъ текстове. Текстове сега не могатъ да бѣдатъ дадени; тѣ трѣбва да бѣдатъ изработени съвършено спокойно, добре обмислени.

А. Капитановъ (з): Никой не Ви ги иска.

В. Молловъ (д. сг): ... и да видимъ къде може да бѣде този законопроектъ. Споредъ нашето разбиране, обаче, това законодателство е нецелесъобразно, то нѣма да постигне целтъ, която се преследва, то съдържа въ себе си известни опасности, то не е ефикасно, то не е действително, защото при тая редакция действително ще създадете едно такова положение, при което и самитѣ сѣдилища, желайки да дадатъ стойностъ, да дадатъ сила на вота на Камарата чрезъ тоя законъ, не ще да могатъ. И тогава действително ще настѣпи онова недоразумение, при което едно лице, по своя воля, ще сѣ сѣди или по общия наказателенъ законъ, или по този законъ и, следователно, ще има една двойственостъ, която ще внесе още по-голѣмо недоразумение, по-голѣма бъркотия въ тази и така разбъркана вече сама по себе си материя. Ние мислимъ, че така редактиранъ, както се предлага, законопроектътъ не може да бѣде гласуванъ, трѣбва да се пре- работи съществено. (Рѣкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателстваващ Н. Шопов: Има думата народният представител г. Александър Радолов.

А. Радолов (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ не щѣхъ да взема думата, ако господата, които говориха преди менъ, не заставаха на становището, че не можемъ да се справимъ съ тѣзи убийства, вземайки строгъ санкции спрямо тѣхъ, а ще трѣбва чрезъ съществуващитъ закони да лѣкуваме раната, която се създава отъ вършенитъ всекидневно убийства. Азъ съмъ на противно становище. Заявихъ го, когато говорихъ по бюджет-проекта на Министерството на правосъдието, заявявахъ го и сега и ще поискамъ да се обоснова.

Тия убийства, които днесъ ставатъ въ нашата страна, не само въ-София, но почти въ всички градове, по-големъ и по-малки, сѣ вече една система. Това не е нѣщо случайно, това не е нѣщо обикновено и съ санкциитъ на наказателния законъ, съ предвиденитъ формалности въ нашата наказателна процедура не можемъ да се справимъ съ това положение. Ние щемъ-не-щемъ, поради изключителното положение, създадено днесъ въ страната вследствие на тѣзи всекидневни убийства, сме принудени да прибѣгнемъ къмъ изключителенъ законъ.

България се е обърнала въ арена на убийства. Всекидневно ни се сервира въ такива до едно, но две, извършвани въ софийскитъ улици, извършвани въ софийскитъ кафенета, извършвани въ разни локала, извършвани вънъ отъ града и навсѣкѣде. Нима може нѣкой да смѣта, че тѣзи санкции, тѣзи закони, които днесъ-заднесъ имаме на разположение, ако бѣха достатъчно ефикасни, не щѣха да дадатъ своитъ резултати? Или не се преследватъ и залавятъ убийцитъ отъ едната и другата страна? Залавятъ се, пращатъ се въ затвора, едни избѣгватъ, други оставатъ тамъ, но въ всеки случай убийствата продължаватъ. Една властъ, която мисли не само за себе си, ами мисли за бъдещето на държавата и за бъдещето на демокрацията, не може да остане спокойна, не може да остане съ скръстени ръце. Ние станахме просто за подметка, за посмѣшище вънъ отъ нашата страна. Който следи чуждата преса, ще види какъ се отнася тя къмъ тия убийства. Неотдавна азъ четохъ въ в. „Темпъ“, единый отъ най-мѣроплавнитъ французки вестници, следното: „Въ България“ — почти така е казано — „подъ пѣтъ и надъ пѣтъ убийства ставатъ. И даже когато министърътъ на вътрешнитъ работи е правилъ своето изложение, въ туй време съобщаватъ, че пакъ е станало нѣкакво убийство“. Азъ питамъ, какво е впечатлението въ чуждия свѣтъ за тая-България, намираща се на Балканския полуостровъ, за нашия Парламентъ и за нашето правителство, които претендиратъ, че сѣ изразители на културностъ, че сѣ изразители на просвѣта, че ние сме, ако не наравно съ западно-европейскитъ държави, то поне горе-долу съ сѣщото правно съзнание, каквото съществува и тамъ? На насъ се гледа не само като на една маложултурна държава, но чисто и просто като на една държава, където убийствата сѣ най-обикновеното нѣщо, като на една варварска държава. Смѣтаме ли ние, и Парламентъ и правителство, които сѣ изразители на народа, че това ние, което се създаде за българския народъ съ тия убийства, ще трѣбва още да му се лепва на челото? И въ борбата съ тия убийства бива ли да продължаваме — както слушамъ нѣкой господа тукъ да казватъ — съ обикновенитъ санкции въ обикновенитъ закони, при обикновената процедура? И прибавя се: „Ние сме щѣли да се отнесемъ даже съ по-големъ строгостъ къмъ тѣзи убийства, които били политически, отколкото къмъ вулгарнитъ убийства, вулгарнитъ престѣпления“. Да, г-да, ако и вулгарнитъ престѣпления биха станали система, безспорно е, че по отношение и на тѣхъ ще трѣбва да се взематъ специални санкции. Нима нѣкога Стамболовъ, когато разбойничеството въ България се бѣше засилило до такава степенъ, че разбойничитъ Яко войвода, Лейферъ войвода и тѣмъ подобни бѣха станали легендарни, и убийства и обирѣ ставаха навсѣкѣде въ нашата страна, когато балканитъ бѣха пълни съ разбойници, нима той си послужи съ обикновенитъ наказателни закони и обикновенитъ санкции? Не, създаде се изключителенъ законъ противъ разбойничитъ — за тѣхното преследване и за тѣхното унищожение. И благодарение на този изключителенъ законъ противъ разбойничитъ и тѣхнитъ ятаци, унищожиха се разбойничеството, или въ всеки случай то остана като нѣщо изключително.

Така и сега, щемъ-не-щемъ, ние сме принудени — това е нашъ дълъгъ, въглеждайки се въ самата действителностъ — да създадемъ едно законодателно положение, отговарящо на действителността. Ние трѣбва да се справимъ съ тѣзи убийства. Българската властъ, българското прави-

телство, българската държава не могатъ да абдикиратъ предъ нѣкои организации и личности, които и да сѣ тѣ, решили да се изобиватъ и трѣгнали по софийскитъ мѣстани и софийскитъ кафенета съ револвери да се стрелятъ едни други. Българската държава ще трѣбва да запази своя престижъ, своето достоинство, своята сила и да се наложи, ако ли Парламентътъ не може да се наложи, ако ли правителството не може да се наложи, тогава тѣ трѣбва да си отидатъ, защото сѣ некадърни да се справятъ съ едно вопиющо зло въ нашата страна, компрометирващо я тукъ, компрометирващо я и предъ цѣлия свѣтъ. Азъ смѣтамъ, че ние можемъ да се справимъ съ това зло, само че не чрезъ обикновената процедура и обикновенитъ закони, ами чрезъ единъ изключителенъ законъ. Азъ смѣтамъ дори, че той трѣбва да бѣде още по-суровъ, още по-строгъ отъ представения ни законопроектъ. Направи се апелъ отъ г. Стойчо Мошановъ: „По тия въпроси вчера се разисква твърде много, подчертаха се добри чувства къмъ македонското дѣло; ако и следъ тия апели не спратъ убийствата, тогава да се действа строго спрямо тия, които ги вършатъ“ — Г-да! Ако ние смѣтаме, че чрезъ апели, чрезъ добри приказки ще можемъ да се справимъ съ злото, тогава нѣма нужда отъ законъ, нѣма нужда отъ санкции. Въ таквъ случай приказкитъ и апелитъ ние ще ги правимъ подъ пѣтъ и надъ пѣтъ. Обаче както въ миналото тѣ не сѣ поматали за предотвратяване на каквото и да било друго зло, така и днесъ тѣ нѣма да сѣ въ състояние да помогнатъ за предотвратяване на това зло. Азъ не зная дали следъ вечеринитъ разисквания до тая моментъ нѣма убийство, сервирано тукъ въ София или вънъ отъ София.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Има, има.

С. Савовъ (д): Въ 2 ч. стана убийство.

А. Радоловъ (з): Значи, потвърждава се, че още се вършатъ убийства! Така че мисълта на г. Стойчо Мошановъ, какво апелитъ, които отправяме отъ вчера насамъ, щѣли били да въздействуватъ, не е права, защото виждаме, че тѣ абсолютно никакво въздействие не оказватъ.

Н. Кемилевъ (д. сг. Ц): Въ отговоръ на апела на Народното събрание, тѣ вече не ги убиватъ, не проливатъ кръвъ, а ги душатъ. Тази сутринъ на улицата се намѣри единъ удушень, съ бележка на врата „наказанъ отъ В. М. Р. О.“

Една гавра става съ народното представителство: действително тѣ вече не проливатъ кръвъ, но ги поставятъ на улицата удушени. Това е подигравка, съ която искатъ да кажатъ, че нѣма пролѣта кръвъ!

А. Радоловъ (з): Безспорно, ще трѣбва да се справимъ съ злото. Азъ повтарямъ, че престѣжитъ и достоинството на властта ще трѣбва да бѣдатъ защитени. Каза се тукъ, че това били убийства съ политическа подкладка. Днесъ почти навсѣкѣде съ политическа подкладка ставатъ най-големъ избиивания. Азъ ще взема нѣколко държави за примѣръ. Вие четете какви убийства се вършатъ и то само срещу политически противници въ съветска Русия. Вие четете какви убийства се извършваха въ Италия за защита режима, който съществува тамъ.

Т. Кичевъ (д. сг. Ц): Оставете чуждитъ държави.

А. Радоловъ (з): Мусолини не си плъо на ръцетъ, за да се справи съ италианската мафия, съ която не можаха да се справятъ толкова италиански правителства. Той прати срещу нея редовна войска, прати артилерия, които да ликвидиратъ съ нея и действително тѣ ликвидираха, защото това го налагаше престижътъ на държавата. Кемалъ паша, за да издигне престижа на държавата и да се наложи, не се поколеба да обеси всрѣдъ Стамбулъ нѣколко десетки ходжи и молли само затова, защото искаха да служатъ на едно религиозно чувство и искаха да носятъ своитъ чалми. Идете днесъ въ Германия, кажете само една дума срещу съществуващото управление и вие ще видите какво би ви сполетѣло. Азъ говоря това, защото въ нашия Парламентъ и вънъ отъ него се надава повикъ за силна властъ и за силна ръка. Казва се, че парламентаризмътъ не е въ състояние, че демокрацията не е въ състояние да защити държавата и че трѣбва да се обърнемъ къмъ она теркъ, който виждаме вече да се прилага въ нѣкои други страни, и да действуваме по начинъ таквъ, по какъвто виждаме да се действува въ посоченитъ по-горе държави. Тия хора иматъ интересъ да се създава даже още по-хаотично положение въ нашата

страна, за да кажат въ утрешния ден: „На 21 юний избрахме едно такова правителство с такова болшинство, с такова доверие, но виждате, то не оправда това доверие. Е добре, кой може да се справи с положението? Само една силна ръка“. — Но срещу тая силна ръка, която ни се представя от тия течения, ние ще отговорим с друга силна ръка — силната ръка на демокрацията, която ще трябва да се наложи без отстъпление за защита престижа, достоинството и бъдещето и на държавата и на демокрацията.

Ето така аз смътам, че ние ще трябва да действаме, за да защитим и себе си, за да защитим и държавата си, и демокрацията. Някои казват: „Не може ли да се преследват едините?“ Защото — както някои се обадиха — едините били някаква банда, а другите защитавали някаква кауза; едините не знам какви били, другите не знам какви. Ако правителството вземе да влиза въ разбирателство на защитаващите каузи от едната и от другата страна, то значи волею-неволею да вземе страна и не само да се изложи на същия риск, ами да изложи и своя престиж, и престижа на държавата. Правителството не може и не бива да взема страна. То ще трябва да действа еднакво срещу всички, които ни сервират всякодневно тия убийства.

Но направиха се няколко възражения тук от г. професор Моллов: „Ама лицето ще каже, че не е действувало по заповед на някаква организация, а е действувало по свои собствени побуждения“. — Е добре, ако то би казало така, въ такъв случай то е действувало като единъ вулгаренъ убиецъ, като единъ убиецъ подлежащъ на наказание по чл. 247, алинея втора, отъ наказателния законъ. А съгласете се, че никой отъ гъзи, които днесъ вършатъ убийства и които се кичатъ, че ги вършатъ с някаква политическа подкладка, нма да отиде да се постави като единъ обикновенъ убиецъ; напротивъ, ще си каже това, което е, а следствената властъ трябва да бъде достатъчно силна, достатъчно добре организирана, за да може да се справи и да долови истината, каквато е. Така че и тукъ може по единъ или другъ начинъ да се намъри истината и всъкиму да се даде заслуженото наказание. Безъ строги санкции, г-да, нищо повече не бихме направили, освенъ да създадемъ условия да се увеличаватъ още повече убийствата, които днесъ съществуватъ. Какви сж тия убийства? Какво се върши? Някой отишелъ въ кафене и задъ гърба на някого му теглилъ куршума и после казва: „Мене организацията ми заповѣда, тамъ и тамъ ми дадохъ писмо, даде ми го единъ човѣкъ, когото не познавамъ, при такива условия ми даде заповѣдта, и, като ми посочиха лицето, азъ стреляхъ и го убихъ“. И това, сж малки изключения, се повтаря почти отъ всички залавяни убийци. Е, когато така се действа и казва — защото се търси да се добере до едно минимално наказание и да може всъки да избѣгне голѣмнитъ санкции — азъ смътамъ, че и държавата е длъжна да вземе своитъ мърки. Ако всъки единъ отъ тѣзи убийци би знаелъ, че следъ като бъде заловенъ, до единъ месецъ — а не бива да бъде въ никой случай повече отъ единъ месецъ — него го чака неминуемо бесило, ако той знае, че ще увисне на бесилката, азъ ви уверявамъ, че не половината, а три четвърти отъ тия, които вършатъ убийствата, нма да ги вършатъ по-нататъкъ. Азъ не зная какви сж измѣненията, които сж внесени отъ комисията въ законопроектъ, но смътамъ, че е необходимо да се въведе въ него едно постановление, споредъ което всички лица, било тѣ органи на властта или други, ако пострадатъ въ преследването на убийците и на злосторниците, ще трябва да бъдатъ надлежно и добре обезщетени. Защото не само обикновената наша стража ще трябва да бъде въ услуга на властта, ами ще трябва да бъде въ услуга на властта и цѣлото гражданство, за да се справимъ съ това зло, което се шири въ цѣлата страна. Това зло не се отразява само на престижа на държавата, ами е зло и за цѣлото гражданство. Ние виждаме, че въ много случаи пострадаха невинни лица; и затова ще трябва да се предвиди едно обезщетение за тѣзи, които биха пострадали при преследването на убийците, и, ако щете, една награда за онѣзи, които биха ги заловили.

И азъ ви питамъ: кой ще бъде оня, който знаеи, че може да бъде хванатъ при извършване на убийство, и следъ туй — освенъ, че отиде да си тури главата въ торбата и да върши подобни убийства? Но ще ми се каже: може да се намърятъ. Да, може да се намърятъ, но това ще бъдатъ изключения. Но азъ ще ви кажа и следното: и самитъ организации, които даватъ тия заповѣди за убийство, които пращатъ убийци, сжщо ще се стѣпсигатъ, защото, най-подиръ, ако не при единъ случай, то при втори, при трети ще се влѣзе въ тѣхнитъ срѣди, а като се влѣзе въ тѣхнитъ срѣди, санкциитъ на закона ще бъдатъ сложени и върху тѣхъ. Освенъ това, тѣ ще знаятъ,

че хората, които ще изпатятъ да вършатъ убийства, сжщо така ще бъдатъ убити. Следователно, какъвъ смисълъ ще има да пращатъ хора да вършатъ убийства, когато тѣ ще бъдатъ наказани съ смъртъ?

Ясно е, прочее, че, погледнато и отъ една и отъ друга и отъ трета страна, ние ще добиемъ единъ реаленъ резултатъ, защото само по такъвъ начинъ можемъ да се справимъ съ злото. Азъ не се боя отъ убиецъ, който стреля въ тилъ, а отъ убиецъ, който стреля въ лице, защото има този куражъ — да стреля въ лице. А тукъ подобно нѣщо нмаме. У тия, които стрелятъ въ тилъ, безспорно, говори твърде много чувството на самосъхранение, и по силата на това чувство на самосъхранение тѣ нма да се решатъ да вършатъ подобни действия, подобни престѣпления.

И така, азъ смътамъ, че законътъ ще трябва да бъде строгъ и крайно строгъ, защото само съ строгостъ при такива случаи ще можемъ да се справимъ съ злото. Мъркитъ трябва да бъдатъ решителни, а и процедурата, която се определя, ще трябва да бъде спазвана. Уважаемиятъ г. професоръ Молловъ казва: „Е, добре, по закона за печата нмаме ли бърза процедура? Пакъ е сжщото положение. Защо и тамъ длѣлата се гледатъ тъй бавно?“ — Ако ли по закона за печата длѣлата се гледатъ бавно и не се взематъ никакви санкции, азъ смътамъ, че е длъгъ на министъра на правосъдието, подъ ведомството на когото сж органитъ, които разглеждатъ тѣзи длѣла, да бди и да взема съответнитъ мърки по отношение на ония органи, които не действуватъ бързо. Ние ще трябва да се справимъ и съ всъки единъ органъ, където и да бъде той, който ще иска да саботира мъркитъ на правителството. Азъ смътамъ, че ние всички ще трябва да се съгласимъ съ тия строги санкции, защото по такъвъ начинъ ние ще защитимъ не само правителството, ами ще защитимъ и себе си, като Парламентъ, изразителъ на народното мнение, ще защитимъ и България, за да не бъде причислявана къмъ некултурнитъ, ориенталски и варварски държави. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитъ работи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Трябва най-напредъ да отблъсна обвинението, което се отправя отъ страна на опозицията чрезъ г. Стойчо Мошановъ, че този законопроектъ билъ съставенъ набързо, при особено настроение, безъ нужното спокойствие. Този законопроектъ е една необходимостъ за момента, и той е обсъжданъ отъ Министерския съветъ съ всичкото хладнокръвие, съ каквото трябва да се обсъждатъ подобни мърки. Трябва да добавя, че още преди 7—8 месеца бѣхъ казалъ предъ чужди кореспонденти и предъ представители на българския печатъ, че въ България трябва да се засили законодателството за борба противъ убийствата, и то въ смисълъ да се засили наказателната санкция и да се опростотвори и ускори процедурата за осъждането на престѣпници отъ този родъ. Този въпросъ е билъ обсъжданъ отъ Министерския съветъ и по-рано, и въ едно отъ последнитъ му заседания се даде надлежна формулировка на законопроектъ, който — нека кажа — е миналъ и презъ кодификационната комисия при Министерството на правосъдието.

Сега г. Стойчо Мошановъ каза, че законопроектътъ билъ отреченъ по най-категориченъ начинъ отъ опозицията, която той представлява, и то съ факта, че опозицията вчера не пожела да присѣтствава при първото четене. Това, което опозицията направи, то ще остане за нейна смѣтка. Дали е постѣпила целесъобразно по отношение на едно такова законодателно мѣроприятие, ще остане да преценятъ общественото мнение и българскиятъ избирателъ. Въ всъки случай, вчера ние трябваше да използваме заседанието на Народното събрание, за да се приеме законопроектътъ на първо четене и за да може бърже да бъде разгледанъ и на второ четене, а следъ това въ недѣлго време да стане законъ и да бъде публикуванъ въ „Държавенъ вестникъ“, понеже ние виждате, че убийствата продължаватъ ежедневно, и нито за моментъ ние не можемъ да бъдемъ сигурни, че нма да бъдемъ изненадани отъ нѣкое ново убийство.

Г. г. народни представители! Цѣлта на настоящия законопроектъ е, на първо мѣсто, да засили наказателната санкция, на второ мѣсто, да засегне известенъ родъ убийства, които ставатъ въ страната, и, на трето мѣсто, да даде една бърза и целесъобразна за нуждитъ на момента и за защитата на държавата съдебна процедура за осъждане и наказване на виновнитъ.

Когато обсъждаме този законопроектъ, трябва да имаме предъ видъ това, което става въ нашата земя. Ето

защо, азъ трѣбва да кажа, какво е това, което става по софийскитѣ улици и въ други населени мѣста изъ нашето отечество.

Известни организации, известни групировки, известни лагери сѣ почнали да се надпреварватъ кой повече може да убива, по свое усмотрение, за свои цели. Убийствата, които ставатъ днесъ въ страната въ такъвъ размѣръ, не сѣ насочени толкова срещу самитѣ жертви, които падатъ — тѣ сѣ насочени вече противъ държавната властъ, противъ самата държава. Въпрѣки всички закони на страната, въпрѣки всички пожелания, въпрѣки всички доброжелателства, акцията за извършване на убийства продължава, и тази война чрезъ извършване на убийства, г-да, е обявена на българската държава; значи, тя е кръвопролитна, жестока, най-отвратителна война срещу българската държава. Това е сжщността на убийствата, които сѣ предметъ на нашето законодателство.

Ако ние сме предъ единъ такъвъ фактъ, че тия хора по такъвъ начинъ искатъ да вършатъ убийства, да четатъ присѣди, и ако вдѣхновителитѣ на тия убийства, въ своята съвокупностъ вече, въ своитѣ цели, иматъ за задача да воюватъ срещу българската държава, очевидно, ние трѣбва да вземемъ мѣрки, очевидно, разглеждането на тия престѣпления трѣбва да бѣде поставено на една друга основа, тѣ не могатъ да бѣдатъ разглеждани подъ жѣла на обикновенитѣ престѣпни деяния, даже и на най-вulgарнитѣ. Най-вulgарното престѣпно деяние е сжщо така осѣдително, за него сжщо ние имаме предвидено смъртното наказание; за него ние можемъ да бѣдемъ по-спокойни, затова защото, преди всичко, то е длѣло на единъ лекласиранъ изродъ, който го върши; това е едно явление не масово, а тукъ-тамъ, при разни случаи, незабѣгащо сжщността на държавата, свободното сжществуване на нашия народъ. Но когато убийствата станатъ отъ такъвъ характеръ и засегнатъ основнитѣ на нашата държава, сѣ тенденция да докажатъ, че тя не сжществува като държава и че никой не желае да ѣе — потчини; и особено тѣзи, които проливатъ кръвъ и сѣ обявили тази жестока кръвопролитна война на българската държава, ние ще трѣбва да сметемъ, че тѣзи убийства, макаръ не толкова vulгарни като престѣпнитѣ деяния, каквито ние предвидени въ наказателния законъ, носятъ една чрезмѣрно голѣма опасностъ, и затуй трѣбва да прибѣгнемъ къмъ най-строгата санкция.

Ето какъ се мотивиратъ новитѣ положения. И най-обикновенитѣ юристи знае, че опитътъ за убийство не се наказва еднакво съ извършването на убийство. Има криминалисти, и то модерни, които, застанали на почвата на субективната теория, считатъ, че по отношение на размѣра на наказанието не трѣбва да се прави разлика между завършеното и опитаното деяния, понеже и въ единия и въ другия случаи еднаква била престѣпната воля и престѣпната целъ; ето защо тия криминалисти искатъ прилагането на еднакво наказание за извършено престѣпление, както и за опитъ за извършване на сжщото престѣпление. Но тази теория тукъ — не си служимъ съ нея, макаръ че е въ полза на нашето схващане — за насъ не може да бѣде мѣрдована. По-голѣмо основание за насъ е голѣмата нужда за държавата да се бори съ засилената престѣпностъ.

Сжщо така е вѣрно — както въ обикновения животъ се преценява, и въ обикновеното наказателно законодателство се казва — че помагачътъ, безспорно, се наказва съ по-малко наказание, отколкото физическиятъ извършителъ или интелектуалниятъ извършителъ — подбудителътъ, и т. н. Но при днешното положение, този, който се опитва да върши убийство, този, който го извършва, този, който заповѣда да се извърши, този, който насѣква къмъ извършване на убийство, този, който предразполага нѣкого къмъ убийство и този, който помага за тѣзи убийства — всичкитѣ, предъ благото, крето ние защищаваме и предъ голѣмата опасностъ, която сжществува днесъ за българската държава, стоятъ на една нога, тѣхъ имаме право да ги накажемъ съ едно и сжщо наказание.

Безспорно е, г. г. народни представители, че ние нѣма да постигнемъ напълно гонимата целъ само съ този законъ. За да се реализира този законъ, иска се, преди всичко, разкриване на престѣплението, иска се сѣдебна властъ, която да бѣде на висотата на положението си.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. министре! Частъ е 8.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля да се продължи заседанието до 12 ч.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема предложението на г. мини-

стра на вътрешнитѣ работи и народното здраве — заседанието да бѣде продължено до 12 ч. — моля, да вдигне рѣшка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Искатъ се още много други условия, които ще придружаватъ прилагането на този законъ. Той самъ по себе си нѣма да даде своитѣ резултати. Той не е единъ автоматъ, който, като бѣде завъртанъ отъ нѣкой чародей, ще може да даде онзи резултатъ, който законодателтъ преследва съ него; нито е единствена тази мѣрка. Той влиза въ редицата на всички онѣзи мѣроприятия, които трѣбва да бѣдатъ приложени за борба противъ онѣзи, които сѣ обявили вече война на държавата съ извършването на убийства.

Този законопроектъ, г. г. народни представители, е насоченъ къмъ единъ обектъ, къмъ известна категория убийства. Това сѣ убийствата, организирани вече тукъ отъ разни лагери, и които се извършватъ масово, които почти всѣки моментъ може да бѣдатъ извършени, и никой не знае, кой може да бѣде жертва на такава убийство. Въ многото случаи се констатира, че и безъ всѣкакъвъ мотивъ даже се убиватъ известни лица.

Следователно, ако това е обектъ на законопроекта, ние трѣбваше да формулираме престѣпния съставъ на тия деяния по опредѣленъ начинъ. И ние дойдохме до тая формулировка, която е дадена въ чл. I на законопроекта, въ който казваме: онзи, който, като членъ на организация, или въ нейна услуга — комисията добава: или по заповѣдъ на такава — извърши убийство, като подстрегачъ, като непосредственъ извършителъ, или е помагачъ, наказва се съ смъртъ.

Какво означава това? То означава, че ние преследваме убийцитѣ, които се числятъ къмъ организация или сдружение, въ нѣкоя група или лагеръ, за да вършатъ убийства, и ги вършатъ. Който убиецъ като такъвъ е членъ на такава едно сдружение, на такъвъ единъ лагеръ и сѣ огледъ на целитѣ, желанията, интереситѣ на такава сдружение извърши убийство, той се визира въ чл. I.

Но г. Молловъ казва: „Ако подсъдимиятъ откаже, че е членъ на такава организация, какъ, тогава, ние ще чакате да бѣде осѣденъ? Ще бѣде осѣденъ не само възъ основа на неговото самопризнание — ще бѣде осѣденъ възъ основа на всички доказателства, които ще събере и полицията, и следствената властъ, и сѣдътъ при сѣдебното дирене, при разпита на свидетелитѣ и, въобщо, възъ основа на всички доказателства, за да се види зашо и отъ кого е извършено убийство, кой е падналъ и изащо е падналъ.“

Тукъ се казва така леко по такава важна материя: „Той може да каже нѣщо привидно, че билъ обиденъ; че била нанесена нѣкаква обида на жена му“. Това може да каже той, но когато го каже и не може да го докаже, той ще подпадне подъ разпоредбитѣ на този законъ. Ще се види, че това не е сжщинскитѣ мотивъ за убийството и ще бѣдатъ събрани доказателства, за да се установятъ сжщинскитѣ побуждения. Ако бѣ лесно, всички престѣпници, особено всички убийци, биха могли да смекчатъ своята вина съ подхвърлянето на произволни оправдания. Иска се, преди всичко, да се установи обстановката, при която е станало убийството, и т. н. и т. н.; въ углавния процесъ се релевира и доказва сжщинскитѣ мотивъ на престѣпника.

Безспорно, ние не можемъ да откажемъ на обвиняемия правото да каже, че не подпада подъ този законъ. Ако той не може да докаже, че не подпада подъ този законъ, и ако обвинителната властъ даде всички доказателства, че той подпада подъ този законъ, безспорно, че той ще бѣде осѣденъ, безъ да има нужда да самопризнае. Престѣпникътъ не всѣки пѣтъ самопризнава, и при все това бива осѣжданъ. По отношение на всички тия убийства, за които ние четемъ по вестницитѣ и за които нѣма други мотиви, освенъ този, който е изразенъ въ чл. I на законопроекта, неуже-ли ще се намѣри сѣдия, който нѣма да бѣде на висотата на положението, нѣма да има съзнание за своя длѣгъ, за да приложи закона спрямо такъвъ убиецъ? Възможно ли е да мислимъ, че сѣдитѣ сѣ хора, които не знаятъ да изпълняватъ своя длѣгъ?

А. Кантарджиевъ (д): Трѣбва и следствената властъ да събере въ това направление доказателства. Тя е длѣжна да събере тия доказателства.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Безспорно, когато прокурорътъ пише обвинителния актъ, той ще каже, че това е убийство, което подпада подъ този законъ, и ще даде нуждитѣ доказателства. Той ще ги събере чрезъ следствието, чрезъ полицията и по всички начини, чрезъ които

могат да бъдат събирани доказателства въ това отношение.

Какво друго нѣщо можемъ да направимъ, г-да? Очевидно, друга формулировка ние не можемъ да дадемъ. Ние не можемъ да кажемъ, че убийствата, които ставатъ въ населено мѣсто, ще бъдатъ съдени по този законъ, само затова, защото ставатъ въ населено мѣсто. Тогава хората ще тръгнатъ по къра, по села, по пѣтища да вършатъ убийствата, за да избѣгнатъ приложението на закона.

Г. г. народни представители! Въ свръзка съ този законопроектъ се повдигатъ нѣколко въпроси. Безспорно е, че този законопроектъ е въ конкуренция съ общия наказателен законъ, затова защото и общиятъ наказателен законъ предвижда наказание за убийството. Но тази конкуренция никому нищо не прѣчи. Когато окръжниятъ съдъ разглежда дѣлото и види, че това деяние, което той разглежда, попада не подъ този законъ, а е отъ ония деяния, които се наказватъ по общия наказателен законъ, очевидно, той ще установи това съ присъдата, и самиятъ обвиняемъ ще има възможността да следва процедурата на обикновения наказателен законъ — съ втора инстанция по същество и съ трета, касационна инстанция. Това ще го каже окръжниятъ съдъ, който гледа и единтъ и другтъ дѣла. И, следователно, въ това отношение нѣма абсолютно никаква опасностъ за никого. Но когато окръжниятъ съдъ констатира, че деянието на обвиняемия попада подъ новия законъ, той ще го приложи и ще посочи по нататъшния пътъ за разглеждане на дѣлото — т. е., че то нѣма да отиде въ друга инстанция, освенъ въ касационната.

Вѣрно е, г. г. народни представители, че самъ по себе си наказателниятъ законъ не прекрѣщава престѣпленията. Обаче г. професоръ Молловъ, който е професоръ по наказателно право и най-добриятъ нашъ криминалистъ, ще признае заедно съ мене, че целта на наказанието, между другото, е да действува превантивно. Когато се опредѣля наказание, особено смъртно наказание, това става съ целъ да се действува превантивно, за да не се грѣши, за да не се извършва престѣпление, или както мислителитъ се изразяватъ на латински „*in pes recedunt*“. Затуй се налага наказание. Това е целта на наказанието. Безспорно, наказанието има за целъ да наложи на единъ престѣпникъ субектъ онова, което той заслужава; но наказанието преследва, безспорно, и целта, да действува превантивно, въ смисълъ да предпази обществото отъ извършването на престѣпления.

Ето, следователно, целта, която ние гонимъ съ това законоположение.

Въ връзка съ този законопроектъ, г. г. народни представители, се повдига въпросътъ за правата, които чл. 598 отъ закона за углавното сѣдопроизводство предвижда по отношение утвърждаването на присъдата. Г. професоръ Молловъ признава, че този възгледъ, който ние прокарваме тукъ въ законопроекта, е правиленъ възгледъ — че нѣма нужда да се утвърждава присъдата. Обаче той искаше да каже, че институтътъ за утвърждаването на присъдата е ималъ смисълъ въ царска Русия по отношение на политическитъ убийства, а тъкмо тукъ, дето убийствата били отъ политически характеръ, премахваме този институтъ.

Азъ ще възразя на г. професора, като му кажа, че утвърждаването отъ царя на вѣзли въ законна сила присѣди — т. е. да не могатъ безъ това утвърждение да бъдатъ изпълнени смъртни присѣди, макаръ и произнесени отъ суверенната сѣдебна властъ, която, въ всичката ѝ ширина, по силата на чл. 13 отъ българската конституция, принадлежи на сѣдебнитъ мѣста и лица — е единъ остатъкъ отъ сѣдневиѣковното така наречено „кабинетно правосѣдие“, прехвърлено у насъ откъмъ Русия, при което монархътъ вземаше участие въ правораздаването. Това кабинетно правосѣдие, обаче, е изхвърлено въ всички модерни съвременни правови държави. Остатъкъ отъ него намираме въ чл. 598 отъ углавното сѣдопроизводство: че смъртнитъ присѣди се утвърждаватъ отъ царя. Преди измѣнението на чл. 598 отъ углавното сѣдопроизводство въ 1911 г., присъдата се представяше на „усмотрението“ на държавния глава, на княза. Значи, отъ негъ зависи дали да има присѣда или да нѣма присѣда. Това означаваше усмотрението на руския самодержецъ — императоръ, който олицетворяваше въ себе си всички власти, и следователно, всички присѣди той можеше да ги стѣпява по силата на онова положение, което тамъ имаше.

Следователно, отъ кабинетното правосѣдие има единъ малък остатъкъ въ нашия законъ за углавното сѣдопро-

изводство. И този остатъкъ въ сѣщностъ не засѣга абсолютно никакъ прерогативата на държавния глава.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Помилването.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Помилването. Държавниятъ глава може всѣки пътъ, въз основа на българската конституция, да намали известно наказание, може да помилва единъ престѣпникъ. Единъ осѣденъ на смъртъ държавниятъ глава може веднага да го пусне — разбира се, следъ като министърътъ на правосѣдието даде надлежния докладъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Щомъ го предложатъ за помилване.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ние абсолютно не засѣгаме нито чл. 14, нито чл. 15 отъ конституцията.

С. Мошановъ (д. ст.): Никой не твърди, че ги засѣгатъ.

В. Молловъ (д. ст.): Въ третъ четвърти ги засѣгатъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Държавниятъ глава всѣки пътъ има право да пусне единъ престѣпникъ, ако види, най-сетне, че той действително се е разкаялъ, макаръ че той престѣпникъ е извършилъ убийство и е осѣденъ на смъртъ. Държавниятъ глава може да го помилва и да го пусне на свобода веднага, по редъ съображения, каквито висшиятъ институтъ на помилването носи съ себе си, за да изправя евентуално голѣмитъ строгости на правораздаването. Затуй е асѣлъ тоя институтъ на помилването: да отстранява нѣкой пътъ строгоститъ, несъобразноститъ, ако щете несправедливоститъ, тогава когато се прилага строго законътъ отъ сѣда.

Г. Чернооковъ (д. ст. Ц.): Г. министре! Извинете! Ако има въ законопроекта постановление, че престѣпникътъ, който е осѣденъ на смъртъ, не може да бъде помилванъ или не може да бъде пуснатъ, докато не изтърпи 3/4 отъ своето наказание...

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Чернооковъ! Моля Ви се! Ето тукъ, въ моя проектъ има написано, че осѣденитъ на строгъ тъмниченъ затворъ може да бъде помилванъ и пр. Вие изтъквате едно опущение при отпечатването на законопроекта. Касае се до строгия тъмниченъ затворъ. Това е едно искане, една политика на г. министра на правосѣдието главно по отношение на помилванията. Това оттамъ произлиза. Обаче имаме и такива случаи: осѣдени на строгъ тъмниченъ затворъ, ако трѣбва да бъдатъ помилвани, могатъ да бъдатъ помилвани, обаче проектътъ казва: при изтърпѣно 2/3 отъ наказанието. Азъ държа на това, защото за мене е безразлично, какъ ще става помилването. Прочее, това постановление можемъ да го премахнемъ евентуално, за да дадемъ по-голѣма свобода въ това отношение. За мене е важенъ този законопроектъ като сѣдство за борба противъ тия, които извършватъ убийства.

Г. г. народни представители! Много се експлоатира и днесъ, като се казва, че законътъ за обезоръжаването още не е далъ никакви резултати. Дали е далъ резултати — ще видимъ. Дали нѣма да даде резултати — пакъ ще видимъ. Вчера азъ казахъ и днесъ пакъ повтарямъ...

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст.): Ще правимъ експерименти.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:... че сроковетъ, предвидени въ закона, още не сѣ изтекли, особено за селата.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст.): Какво търсите по селата? По селата нѣма убийства.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля, моля. Когато се прилага единъ законъ, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че ще трѣбва непременно да се даде възможностъ на гражданитъ добре да преценятъ всички послѣдствия, ако тѣ бъдатъ непослушни, ако не се повиняватъ на постановленията на закона. Ние не можемъ урбулишки, въ 24 часа отъ влизането на закона въ сила, да вземемъ орѣжието на хората.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст.): Но тѣ не чакатъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Естеството на работата ни налага това. Въ всѣки случай, азъ съмъ убеденъ, че

въ скоро време вие ще видите, че снизходителността не е така дълготрайна и че тя отстъпва място за приложението на закона. Засега аз съм длъжен да ви кажа, че законът се прилага повече доброволно, по отношение на ония, които полицията залови с оръжие, като не само глобява, но ги праща да бъдат и съдени. Досега законът се прилага частично, а не масово, не основно, не всеобщо. Целта на този закон, обаче, не е да се приложи частично и случайно, а да се приложи по отношение на цялата страна. Тогава можем да видим ще има ли резултат или няма да има. Властта днес, г. г. народни представители, не желае да действа с палиативи, нито пък желае да се самоутешава с работи, които не съществуват. Аз трябва да напомня нуждата от цял комплекс от мерки, за да се отстранят една престъпност, каквато е визираната в законопроекта. Ето, аз съм щастлив днес да ви кажа, че въ два дена, оная разбойническата банда, която се беше явила в Пазарджик, е вече унищожена. Трима члена от тая банда са вече уловени, остава последният, четвърти член, но сигурно и той ще бъде хванат.

С. Мошанов (д. сг): Въ всеки случай, без закон и без да отиват на съд.

Министър д-р А. Гиргинов: Искам да ви кажа, че властта е на своя пост.

С. Мошанов (д. сг): Това искаме и ние.

Министър д-р А. Гиргинов: Другата банда, която се беше явила към Айтос, е наполовина унищожена; тия турци, които бяха прехвърлили границата от Турция, ако сж още на българска територия, сигурно ще бъдат заловени. Днес властта може да се гордее, че не допусна и няма да допусне разбойническо движение въ страната. Ние вземаме и ще вземем всички мерки за това. За сега разбойници няма, страната, може да се каже, е очистена от разбойници, а там, където се появяват такива, властта действа решително. Ако, не дай, Боже, се появят разбойници, безспорно, властта ще трябва да вземе специални мерки. Но при сегашните мерки, които полицията, въ изпълнение на своя дълг, е взела с всичката строгост, ние можем да се похвалим, че засега разбойничество въ нашата страна няма.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Вие давате един аргумент, че няма нужда от този закон.

Министър д-р А. Гиргинов: По отношение на този закон, аз казвам за четвърти път, че той е насочен против убийците, които извършват деяния, насочени, може би, главно против българската държава. Тя трябва да се отбрани, тя трябва да прекрати тези убийства. Тя не могат повече да бъдат търпени.

Това е смисълът на този законопроект. Без да искаме да накарваме правата и прерогативите на властта, без да искаме да махаме каквито и да било граници — ние не си служим с никакви извънредни съдилища — ние само усиляваме санкциите, предвиждаме един по-голям наказан за особено род престъпления, на които всички сме вече свидетели и съкращаваме процедурата, правим я по-бърза.

Тези са целите, г. г. народни представители. Аз съм там, че всички ние, които се грижим за добрия ред и за спокойствието на страната, ще изпълним нашия дълг, като гласуваме законопроекта, така както го предлага комисията на второ четене. (Ръкоплъскане от мнозинството)

Министър-председател Н. Мушанов: Г. г. народни представители! Смятам за свой дълг да кажа няколко думи само по отношение разпоредбата въ този законопроект, която се отнася до чл. 598 от закона за угловното съдопроизводство.

Както ви се обясни от г. министра на вътрешните работи, премахна се утвърдението от държавния глава на издадените по този закон смъртни присъди — те влизат въ законна сила, щом са окончателни.

С. Мошанов (д. сг): Само за този род престъпления.

Министър-председател Н. Мушанов: Само по този закон.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): А защо не и за вулгарните престъпления?

Министър-председател Н. Мушанов: Моля, почитайте да развия мисълта си. — Прерогативата на държавния глава относително помилванията не се засяга. Чл. 14 от конституцията казва: (Чете) „Царят има право да смекчава или да отменя наказанията спроти начина, който е определен въ правилата на криминалното съдопроизводство“. А чл. 15 казва: (Чете) „Царят има право за помилване въ криминалните дела“. Туй право ние не засягаме. И заради това, за да не се тълкува криво този член, който казва, че осъдените по този закон не могат да бъдат представени за помилване, освен след като изтърпят поне $\frac{1}{4}$ от наложеното им наказание, аз смятам, че трябва да се каже: „Осъдените на смърт по този закон могат да бъдат помилвани по установения ред“.

С. Мошанов (д. сг): То се разбира.

Министър-председател Н. Мушанов: То се разбира от само себе си, но да кажем това, за да не се тълкува, че като се махва утвърдението на присъдите от държавния глава, отнема му се и прерогативата за помилване. Би трябвало да се знае изрично, че прерогативата на държавния глава да помилва си остава.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Това е процедура.

Министър д-р А. Гиргинов: Г. г. народни представители! Когато слушах г. Молдов, аз се съгласих с неговата бележка, която направи, а именно, че технически законопроектът, като добавка към съществуващия закон, неправилно е турен след чл. 44. Този съвет ни се даде, пак ще кажа аз, от Министерството на правосъдието. Кодификационната комисия намъри, че така трябва да бъде. Можем, обаче, още сега, при второто четене, ако е съгласен и г. министър-председателът — не съм говорил още с него — да кажем така: „Законопроектът за допълнение на закона за ограничение на престъпленията против личната и обществена безопасност“ и след това: „Към закона за ограничение на престъпленията против личната и обществена безопасност се добавят следните анекси: § 1, § 2 и т. н. Така че технически то ще бъде един анекс“.

Нъкой от говорителите: Оставете думата „анекс“, тя е чужда дума.

С. Мошанов (д. сг): Така, както ни е предложен законопроектът, с параграф единствен, безспорно, всички ще се съгласите, че не може да бъде гласуван; всички тия 12 члена не може да се гласуват изведнъж.

Министър д-р А. Гиргинов: Няма да ги гласуваме изведнъж.

Председателстващ Н. Шопов: Които приемат за главно на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик С. Йовов (д): (Чете)

„Към закона за ограничение на престъпленията против личната и обществената безопасност се добавят следните параграфи:“

Председателстващ Н. Шопов: Които приемат прочетено от г. докладчика подзаглавие, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпило е от Министерския съвет законопроект за измъкване на закона за търговия с зърнени храни и за покриване згубите от храноизноса. (Вж. прил. Т. I, № 95)

Постъпило е също така от Министерството на финансите предложение за опрощаване на данците и други хазнови вземания на 41 мюсюлмански семейства от гр. Горна-Джумая, които са пожелали да се изселят от пределите на България. (Вж. прил. Т. I, № 96)

Тези законопроекти ще бъдат раздадени на г. г. народните представители и ще се поставят на дневен ред.

Докладчик С. Йовов (д): (Чете)

„§ 1. Който, като член на организация, или въ нейна услуга, или по заповед на таква, липи или се опита да лиши нъкого от живота, наказва се с смърт.“

Същото наказание се налага, освен на непосредствените извършители и подбудителите, още и на помагачите.

По отношение непосредствените извършители чл. 58 от наказателния закон не се прилага.

Председателстващ Н. Шопов: Има думата г. Стойчо Мошанов.

С. Мошанов (д. сг): Г. г. народни представители! Макар ние изцъло да отрекохме законопроекта, искаме, обаче, да обърнем внимание на известни редакции. Специално азъ искамъ да направя апелъ къмъ правителството, съ втората алинея на § 1 да не се определя едно по-тежко наказание за помагачите отъ туй, което фигурира въ закона за защита на държавата. Вие знаете, законътъ за защита на държавата колко страсти възбуди и колко противници има като единъ много строгъ законъ, като единъ изключителенъ законъ, който, обаче, има за целъ да пази държавата. Подобна целъ има и този законопроектъ, който днесъ гласуваме. Обаче, и въ онзи строгъ законъ за защита на държавата, помагачите не се наказватъ еднакво съ извършителите. И азъ апелирамъ особено къмъ тия, които критикуваха закона за защита на държавата въ миналото, като единъ изключителенъ и краенъ законъ, днесъ, когато се гласува единъ законъ пакъ за защита на държавата, да не се определя едно по-тежко наказание за помагачите отъ това, което се определя съ изключителния законъ за защита на държавата. И азъ правя предложение, въ втората алинея на § 1 думите „още и на помагачите“ да се изхвърлятъ.

Председателстващ Н. Шопов: Има думата г. министърътъ на вътрешните работи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Отъ обясненията, които дадохъ, когато говорихъ по законопроекта е очевидно, че това предложение не може да се приеме. Помагачите въ такива случаи сѣ еднакво виновни, колкото и самите извършители. Тѣ сѣ, които осъществяватъ, които даватъ възможностъ да се води тази престъпна дейностъ. Не съмъ съгласенъ съ предложението на г. Мошановъ.

Председателстващ Н. Шопов: Които приематъ предложението на г. Стойчо Мошановъ, съ което г. министърътъ на вътрешните работи не е съгласенъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието не приема.

Които приематъ § 1, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 2 Чл. 44б Които, като членъ на организация, или въ неяна услуга, или по заповѣдъ на такава, противозаконно лишатъ нѣкого отъ свобода, като го отвлѣче или го задържи, или затвори самъ или чрезъ друго, наказва се съ 15 години строгъ тъмниченъ затворъ.“

Ако това трае повече отъ единъ месецъ, наказанието е смъртъ.

Председателстващ Н. Шопов: Които повема § 2, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 3 Чл. 44в. Укривателите се наказватъ съ 15 години строгъ тъмниченъ затворъ.“

Наредбитъ на чл. 443 отъ наказателния законъ не се прилага, освенъ по отношение: родители, синъ, дъщеря, братъ, сестра и съпруга, които се наказватъ съ 5 години тъмниченъ затворъ.

Председателстващ Н. Шопов: Има думата народниятъ представителъ г. д-ръ Георги Димитровъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Г. г. народни представители! Мисля, че е крайно жестоко и твърде неморално, ако вие поискате отъ майката да предаде рожбата си, да предаде детето, което е родила и откърмила и за което е готова да даде своя животъ. Мисля, че е много жестоко, неморално и деморализиращо, ако поискате отъ бащата или отъ братъ и сестрата да сторятъ същото. И тъкмо за това азъ бихъ молилъ г. министра и цялото правителство да се откажатъ отъ тия строги санкции по отношение на сѣбѣ, на които природните качества сѣ диаметрално противоположни на тия извънредно жестоки, крайно жестоки чувства, които искате да всадите въ тѣхните сърдца, въ тѣхните души, въ тѣхното съзнание.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че не бива да вдигнемъ рѣка, за да задължимъ майката, за да задължимъ бащата, за да задължимъ сестрата или братъ

да заведатъ на гилотината своя братъ, своето дете, за което тѣ сѣ дали кръвта си, дали сѣ мѣткото си, за да го откърматъ, дали сѣ живота си.

Председателстващ Н. Шопов: Има думата г. министърътъ на вътрешните работи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Вѣрно е, че, както е казано: „Наказватъ се съ 5 години тъмниченъ затворъ“ е много. Да се каже: „Наказватъ се до 5 години“. Така че да може съдътъ евентуално да слѣзе до минимума наказание.

Председателстващ Н. Шопов: Има думата народниятъ представителъ г. Стойчо Мошановъ.

С. Мошановъ (д. сг): Г. г. народни представители! Ще ми позволите да направя пакъ едно сравнение. Въ времена много бурни и на много голѣмо ожесточение нѣ направихме това изключение по отношение на родителите въ закона за защита на държавата. Не бива сега съ този законъ — правя апелъ — да създаваме това, което въ времена на най-ожесточени борби наши и при единъ законъ за преследване и наказване чисто политически престѣпления, какъвто бѣше законътъ за защита на държавата, не бѣ създадено. Не бива вие, ще кажа азъ, да създавате по-жестоки наказания. Моля и правя предложение въ чл. 44в да се заличатъ думите: „които се наказватъ съ 5 години строгъ тъмниченъ затворъ“.

Председателстващ Н. Шопов: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Вънъ отъ аргументите, които изложиха госнодата, резултатъ отъ тая наредба почитаемото правителство нѣма да добие. Защото да поставите въ такава трагедия майката: да предаде своя синъ, това е деморализиращо; това е противъ обществените нравни и природните отношения между тия така близки и родствени лица. Законодателствата въ цялъ свѣтъ, ако действително изключватъ отъ наказание укривателите, които сѣ близки роднини — майка, баща и др. — го правятъ поради това, че не искатъ да отиватъ срещу природата. Ако даже при най-жестоки и позорни престѣпления: злодеяние, грабежи и убийства съ користна целъ майката не се наказва, толкова повече въ политически престѣпления, които не могатъ да бъдатъ поставени на една и сѣща нота съ другите, това не бива да става. И азъ моля, при аргументацията, която дадохъ, да не се формализира г. министърътъ, защото нѣма да се постигне оная целъ, която се преследва: нѣма да имате по никой начинъ укриватели въ лицето на майката, освенъ ако тя е злодейка.

Затова моля г. министра, да се съгласи да се махне тоя текстъ.

А. Циганчевъ (з): Бащата, майката, жената, братята и сестрите трѣбва да се изключатъ.

Председателстващ Н. Шопов: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Ачковъ.

Д. Ачковъ (нез): Г. г. народни представители! Какъвто и да правимъ, както и да извъртваме тоя законъ, макаръ и да ни го представляватъ като законъ за защита на държавата, той не е такъвъ. Когато вие го приемете, въ той ще се прилага, ще го разберете и вие, които днесъ се страхувате да го гласувате — страхъ не предъ нѣкой, а страхъ предъ съвѣстѣта си.

Съ този членъ, който ви се предлага отъ г. докладчика, се иска да приемете, щото майката, сестрата братътъ да бъдатъ доносници, да турятъ на ешафота своята рожба, своята кръвъ и своята плътъ. Това не е само жестокостъ, това не е само варварство, това, споредъ понятията на днешните управници, е болшевизмъ, изяждане.

А. Кантарджиевъ (д): Е-й-й!

Д. Ачковъ (нез): Ти мукай тамъ-колкото искашъ. Нѣма значение твоето мукане.

А. Кантарджиевъ (д): Твоятъ караѣоачилъкъ нѣма значение.

Д. Ачковъ (нез): Азъ мисля, че такъвъ текстъ не трѣбва да се допуска. Защото вие знаете отъ недавнашното и по-далечното минало, майката македонка, когато праща своето дете за защита на своята родина, не се бои, какъ ятаганътъ ще отрѣже главата ѝ. (Възгласения отъ демократите)

Министър-председател Н. Мушанов: Г. Ачков! Този членъ ще се махне.

Д. Ачков (нез): Азъ виждамъ Вашата добра воля, г. министър-председателю, но на онѣзи тамъ, които се обаждатъ, искамъ да кажа, че тѣ нѣма да уплашатъ македонската майка.

А. Кантарджиев (д): За Македония азъ повече съмъ се билъ и пакъ ще страдамъ, господине мой!

Д. Ачков (нез): Азъ не отказвамъ, че сте се били за Македония. Азъ преценявамъ вашитѣ работи въ този моментъ.

А. Кантарджиев (д): Азъ съмъ се билъ 3 години за Македония, а ти не си стѣпилъ още тамъ. Когато ти правеше гешефти, азъ се биехъ въ Македония.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Д. Ачков (нез): Азъ не умаловажавамъ това но преценявамъ момента.

А. Кантарджиев (д): Недей си би гърдитѣ сега! Азъ обичамъ Македония повече отъ тебе.

Д. Ачков (нез): Азъ моля тукъ да не се поставя потекло положение отъ общото правило въ наказателния законъ.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Оттеглямъ го.

Х. Манафовъ (д): Г. Ачков! Ние признаваме всички качества на македонката, но ние желяемъ синѣтъ-македонецъ да щадѣ малко майка си и да не върши тия престѣпления. Нека синѣтъ-македонецъ да пощади майка си.

Д. Ачков (нез): Азъ обръщамъ внимание да защитите македонката съ законопроекта.

А. Радоловъ (з): Който иска да защитава Македония да отиде тамъ, а не по софийскитѣ улици.

Д. Ачков (нез): Да прощавашъ! Срамота е единъ бившъ министъръ да бжде такъвъ тѣпакъ и да не може да разбере тѣя работа. (Възражения отъ земледѣлицѣ)

С. Митковъ (з): Какъ може да обижда така?

А. Радоловъ (з): Г. председателю! Да си оттегли думитѣ.

Д. Ачков (нез): Трѣбва да знае какво приказва единъ бившъ министъръ.

И. Василевъ (з): Ти не знаешъ какво приказвашъ. Единъ дърдорко си ти.

Д. Ачков (нез): Какви глупости приказва?

А. Кантарджиев (д): Не дърдорко, а нѣщо повече отъ дърдорко.

Д. Ачков (нез): Бившъ министъръ!

Нѣкой отъ земледѣлицѣ: Вземаше на хората житото презъ време на войната.

А. Радоловъ (з): Г. председателю! Моля Ви да го накарате да си оттегли думитѣ, за да не се разправяме.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Моля, г. Ачковъ, оттеглете си думитѣ.

Д. Ачковъ (нез): Щомъ ме изпраща въ Македония, азъ не си оттеглямъ думитѣ.

Ц. Стоянчевъ (з): Какъвъ патриотъ си? (Глъчка)

Д. Ачковъ (нез): Да съмъ отишелъ билъ въ Македония! Той трѣбва да се коригира, той трѣбва да си оттегли думитѣ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Нима интереситѣ на Македония изискватъ да кажете на единъ народенъ представителъ „тѣпакъ“?

Д. Ачковъ (нез): Да, щомъ ме изпраща въ Македония, не си оттеглямъ думитѣ. Приемамъ наказанието. Той да оттегли думитѣ си.

А. Радоловъ (з): Азъ не си оттеглямъ думитѣ, защото казахъ: този, който иска да защити Македония, ще отиде да я защити тамъ, на мѣстото, а не тукъ, въ София, съ подобни избивания. Това казахъ.

Д. Ачковъ (нез): Ние я защитаваме легално.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. Ачков! Азъ мисля, че не може да се употребява такъвъ езикъ спрямо колега.

Д. Ачковъ (нез): Щомъ той не си оттегля думитѣ, азъ приемамъ наказанието.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. Ачков! За последенъ пѣтъ Ви моля да оттеглите думитѣ си.

Д. Ачковъ (нез): Очаквамъ наказанието.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Предлагамъ изключването на г. Ачковъ за три заседания.

В. Молловъ (д. сг): Защо пѣкъ изключване? Направете му мѣрене.

А. Радоловъ (з): Г. председателю! Недейте предлага никакво наказание. Неговитѣ думи не ме засѣгатъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Унизително ще бжде за мене, ако му наложите наказание.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Съгласенъ съмъ да се изхвърлятъ думитѣ „които се наказватъ съ 5-годишенъ строгъ тъмниченъ затворъ“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които приематъ предложението на г. министра на вътрешнитѣ работи по алинея втора на § 3 — думитѣ „които се наказватъ съ 5-годишенъ строгъ тъмниченъ затворъ“ да бждатъ заличени — моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранияето приема.

Които приематъ § 3 така, както се докладва, съ вотираното измѣнение, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 4. Чл. 44г. Който знае, че се приготвяла престѣпление, предвидено въ § 1 и не съобщи веднага на надлежната полицейска или съдебна властъ, наказва се съ строгъ тъмниченъ затворъ до 5 години“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема § 4, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

§ 5. Чл. 44 д. Който даде подслонъ на лице, за което по обстоятелствата или по другъ начинъ е знаелъ или е можалъ да знае, че се готви да извърши престѣпление, за каквото говори чл. 44а, наказва се съ строгъ тъмниченъ затворъ до 10 години“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема § 5, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 6. Чл. 44 е. Предварително следствие по дѣла, образувани за престѣпления, предвидени въ предходнитѣ членове, прережда всички останали.“

Мѣрката за неотклонение по тия дѣла е задържане подъ стража“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема § 6, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранияето приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 7. Чл. 44ж. Въ тридневен срокъ отъ внасяне на дѣлото въ паркета, прокурорътъ е длъженъ да се произнесе по по-нататъшния ходъ на сжщото“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема § 7, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 8. Чл. 44з. Веднага следъ постъпването на дѣлото въ сжда председателътъ разпорежда да се вржи преписъ отъ обвинителния актъ на подсждимия“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема § 8, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 9. Чл. 44и. Подсждимиятъ е длъженъ да подаде отговоръ на обвинителния актъ най-късно 3 дни следъ вржването му“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема § 9, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 10. Чл. 44к. Дѣлото се насрочва и разглежда въ седмодневен срокъ отъ постъпване на отговора.

Неявилитъ се свидетели се довеждатъ подъ стража или показанията имъ се четатъ, ако не могатъ да бждатъ намѣрени отъ полицията, докато трае разглеждането на дѣлото, или ако показанията имъ не могатъ да бждатъ възпроизведени отъ явилитъ се такива, безъ да се отлага дѣлото или се разпитвагъ у дома имъ, или въ болничното заведение отъ цѣлия съставъ на сжда или отъ делегиранъ отъ него сждия, ако сж възпрепятствувани по болестъ.

При отклонение на обвиняемия или подсждимия, дѣлото се разглежда задочно (чл. 330 отъ закона за углавното сждопроизводство).

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема § 10, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 11. Чл. 44л. Присждата на окръжния сждъ подлежи само на касационно обжалване въ десетдневен срокъ отъ прочитане резолюцията.

Касационниятъ сждъ насрочва и разглежда дѣлото съ съобщение не по-късно отъ 15 дни следъ постъпването му въ сжда“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема § 11, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): (Чете)

„§ 12. Чл. 44м. Издаденитъ и встѣпили въ законна сила смъртни присжди по настоящия законъ се привеждатъ въ изпълнение безъ утвърждаване по чл. 598 отъ закона за углавното сждопроизводство.

Осжденитъ по тоя законъ не могатъ да бждатъ поставяни за помилване, освенъ следъ като изтърпятъ поне 1/4 отъ наложеното имъ наказание.

Сжщитъ не могатъ да бждатъ изваждани на работа въцъ отъ затвора“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министрътъ на вътрешнитъ работи и народното здраве.

Министръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Предлагамъ алинея втора на § 12 да се изхвърли и, вмѣсто нея, като втора алинея, да се приеме следниятъ текстъ: „Помилването става по установения редъ“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема предложението на г. министра на вътрешнитъ работи въ смисълъ алинея втора на § 12 да стане така: „Помилването става по установения редъ“, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Който приема § 12, съ вотираното измѣнение, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавамъ на Народното събрание, че отъ Министерството на финанситъ е постъпилъ законопроектъ за облекчение на длъжницитъ отъ земетръсната областъ по заемитъ, отпущнати имъ за възстановяване на повреденитъ имоти отъ земетресението презъ 1928 г. (Вж. прил. Т I, № 97)

Този законопроектъ ще бжде раздаденъ на г. г. народнитъ представители и поставенъ на дневенъ редъ.

Пристѣпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за временно спиране на публичнитъ продажби по изпълнителнитъ дѣла.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Б. Недковъ (нац. л): (Прочита законопроекта изцѣло заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 92)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министръ-председателъ.

Министръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Ще моля народното представителство да приеме този законопроектъ сега на първо четене безъ разискване, за да отиде въ комисията, а при второто четене да се говори по него, като при първо четене.

Обаждатъ се: Прието!

Ж. Желябовъ (р): и други: Съгласни сме. Може!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема на първо четене законопроекта за временно спиране на публичнитъ продажби по изпълнителнитъ дѣла, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ точка трета на дневния редъ — първо четене законопроекта за отпущане народна пенсия на семейството на починалия бившъ министръ Кирилъ Павловъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Б. Недковъ (нац. л): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 91)

Министръ-председателъ Н. Мушановъ: Ще моля, г. г. народни представители, да се приеме този законопроектъ на първо четене безъ разискване, за да се изпрати въ комисията и да се разгледа тамъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема на първо четене законопроекта за отпущане народна пенсия на семейството на починалия бившъ министръ Кирилъ Павловъ, отъ с. Александрово, Ловчанско, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Министръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Ако искате, да приемемъ на първо четене и законопроекта за намаляние наемитъ на общественитъ земи за стопанската 1931/1932 г., за да отиде и той въ комисията Тъ сж малки закончета.

Г. Г. Данаиловъ (д. сг): Ама съ голѣмо съдържание.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Пристѣпваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за намаляние наемитъ на обществени земи за стопанската 1931/1932 г. и пр.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Б. Недковъ (нац. л): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 87)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема на първо четене законопроекта за намаляние наемитъ на обществени земи за стопанската 1931/1932 г. въ пострадалитъ отъ градушка или ржда по пшеницата презъ 1932 г. общини въ Кулска, Бѣлоградчишка, Фердинандска, Видинска, Ломска, Орѣховска, Бѣлослатинска, Никополска, Плевенска, Горноорѣховска, Еленска, Троянска, Ловчанска, Севлиеvsка, Ескиджумайска и Шуменска околии, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Министръ-председателъ Н. Мушановъ: Да се изпрати въ комисията.

Г. г. народни представители! Предлагамъ да имаме заседание въ понеделникъ, 9 ч. сутринта, защото подиръ общъ Министерскиятъ съветъ ще бжде заетъ съ сѣриозни работи, разглеждането на които ще продължи доста време.

Предлагамъ следния дневенъ редъ за това заседание:

1. Трето четене законопроекта за измѣнение закона за ограничение на престѣпленията противъ личната и обществена безопасностъ;

Второ четене законопроектитѣ:

2. За временно спиране на публичнитѣ продажби по изпълнителнитѣ дѣла;
3. За отпущане народна пенсия на семейството на починалия бившъ министъръ К. Павловъ и пр.;
4. За намаляние наемитѣ на обществени земи за стопанската 1931/1932 г.;

Първо четене законопроектитѣ:

5. За измѣнение на закона за измѣнение на закона за търговията съ зърнени храни;
6. За измѣнение на закона противъ лихоимството и на закона за измѣнението му отъ 31 мартъ 1931 г.;
7. За облекчение на длъжницитѣ отъ земетръсната област по заемитѣ, отпущнати имъ за възстановяване повреденитѣ имоти отъ землетресението презъ 1928 г.;
8. За продължение на предвидения въ чл. 214 отъ закона за митницитѣ, както и на даденитѣ съгласно същия

членъ срокове за изнасяне на временно внесениѣ торби за амбалиране на мѣстни стоки;

9. Одобрение предложението за одобрение подписаното въ София на 3 юний 1933 г. между България и Югославия допълнение на конвенцията за ликвидация на двувластнитѣ имоти;

10. Първо четене предложението за измѣнение правилника за вътрешния редъ на Народното събрание;

11. Докладъ на прошектарната комисия.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който приема дневния редъ, деня и часа за следващото заседание, както се предложиха отъ г. министъръ-председателя, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 21 ч. 2 м.)

Подпредседатели: { **Н. ЗАХАРИЕВЪ**
 { **Н. ШОПОВЪ**

Секретарь: **П. ПОПИВАНОВЪ**

Зам.-началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. ДУКОВЪ**